

ces, quae salva ad locum destinatum appulerant, ut ita istarum commodum cum pereceptorum incommodo con-

11 pensetur; Non negabant scribentes pro affecurato, ut id fieri deberet; quando unica esset affecuratio omnium mercium, tanquam ejusdem universitatis navigationis, seu mercimonii; Insuper vero in eo, quod essent duae diversae affecurationes pro mercium diversitate, idque comprobari debebant ex diversitate, seu distinctione pretii.

In hoc autem, regulando materiam cum terminis emptio-

12 nis, & venditionis, cum quibus in proposito regulandam esse advertitur apud Giurb. observ. 73. ubi pro consueto sty-

13 loco ad quem reportaretur; Attamen difficultas erat, cui-

14 nam incumbere onus probandi hoc majus luorum, utpote incertum, ac eventuale, adeo ista illiquiditas, vel incertitudo, apta esset retardare, necne, solutionem affecur-

15 tionis in processu exequutivum intrante, tam ratione obliga-

16 tionis cameralis, quam ex natura affecurationis ob dispo-

17 sitionem Consulatus.

18 Et in hoc, quamvis ego scribens more Advocati, plura deducere circa hujusmodi illiquiditatis exceptionem, de quibus supra discursus. 106. Attamen reflectendo ad verita-

19 tem, mihi videbatur, quod stante conventionali taxa, seu liquidatione prudenter fieri solita, tanquam super pre-

Liburnien. ac Civitatum Venetiarum, & Januae; Ideo- que intrat pluries insinuata conclusio, quod in rebus mercantilibus defendendum est usum mercatorum; Atque ego ponderabam hujusmodi consuetudinis probabilitatem inter mercatores; & negotiantes, ex rationibus, de quibus occasione solutionis dohanarum, & gabelarum habetur sub titulo de Regal. discurs. 69. quoniam alias materia esset impracticabilis; Adhuc tamen occasio non praebuit id forniciter disputare, sed quando casus contin- geret, crederem quod ista, tanquam questio potius facti, quam juris, pro facti, & personarum qualitate, aliisque circumstantiis decidenda sit, attendendo admi- nacula hujusmodi assertionem coadjuvantia, sine quibus difficile esset, ut ipsa nuda assertio sufficiens reputari deberet.

ROMANA ASSECURATIONIS MERCIIUM PRO JO. PAULO SANZONIO, ET ALIIS CUM LOPEZ DE SILVA.

Causa disputata coram A. C. & in Signatura, resolu- tus pro Sylva, & pendet.

De eadem materia affecuratio; Et an facta de tempore, quo casus periculi jam sequutus erat, valeat, necne: Et cui incumbat onus probandi verisimilem notitiam casus jam sequuti, an affecurato, vel affecuratori.

S U M M A R I U M.

- 1 F A C T I series cum resolutione.
2 Materia probationum est iudici arbitraria.
3 Affecuratio sequuta de tempore, quo potuerat haberi verisimilis notitia casus sequuti, est invalida.
4 Secus dicta notitia cessante, licet tunc casus esset sequutus, & quid in sponsonibus.
5 De materia verisimilis notitiae.
6 An damnum causatum ab inimicis affecurati cedat periculo affecuratori.

D I S C. C I X.

S U B die 3. Decembris 1666. inter Lopez de Sylva Januae degentem, & Jo. Paulum Sanzonium, mediante pro- xeneta, in Urbe inita fuit affecuratio quarundam mercium Zaccari, & similiarum, oneratarum, vel onerandarum in portu Ulixiponensi super quadam specificata nave vehendarum ad Civitatem Januae; Cum autem tunc, atque per 45. dies antea dicta nave capta fuisset per classem Hispanicam iure belli tunc vigentis; Hinc Sylva affecuratus, habitis justificationibus lequuti casus, contra affecuratore[m] egit coram A. C. quae mandatum exequutivum obtinuit, commissaque per Signaturam causa alteri Praelato cum clausula translativa si quidem exequendum (ut audio) demandata fuit exequutio ex defectu probationum ex parte affecuratorum non bene factarum verisimilis scientiae in affecurato de casu jam sequuto.

In disputationibus autem habitis praestitim in prima instantia coram A. C. & in Signatura, questio erat potius facti, quam juris, super hujusmodi probatione, an adesse diceretur, necne; Et super qua materia certum iudicium non de facili efformari potest, utpote reposita in Iudicis arbitrio iuxta celebrem text. in l. 3. ff. de testam. ibi, tu enim scire potes quanta fides testibus adhibenda est, a quo derivat haec receptio conclusio, ut in Iudicis arbitrio repositum sit, an probationes concludant, necne, Ancharan. consil. 172. num. 3. & consil. 276. in fin. Mantica. decis. 338. num. fin. & communiter, ut habetur in sua materia sub tit. de Iudic.

Idque si procedit generaliter etiam in expressa, seu explicita probatione, & Jo. Paulum Sanzonium, mediante pro- xeneta, in Urbe inita fuit affecuratio quarundam mercium Zaccari, & similiarum, oneratarum, vel onerandarum in portu Ulixiponensi super quadam specificata nave vehendarum ad Civitatem Januae; Cum autem tunc, atque per 45. dies antea dicta nave capta fuisset per classem Hispanicam iure belli tunc vigentis; Hinc Sylva affecuratus, habitis justificationibus lequuti casus, contra affecuratore[m] egit coram A. C. quae mandatum exequutivum obtinuit, commissaque per Signaturam causa alteri Praelato cum clausula translativa si quidem exequendum (ut audio) demandata fuit exequutio ex defectu probationum ex parte affecuratorum non bene factarum verisimilis scientiae in affecurato de casu jam sequuto.

Posita etc pra, casus i- dolus verus non dubitat ultra genera- tem contra- ctus alterius con- tumpti, de alibi.

In his spe- pore facti ca- in affecurati- ampliat. 10. secundum vo- & segg. & la praedictorum iusmodi noti- trio, quod c- positio non di- dualiter fir- quam in iur- apud Royaa- Ex quibus hujusmodi o- 4 tus esset, que ex qua mala- sionis id sic- contractus q- disc. 47. & 4- Igitur isti qualitate, 5 arbitrio des- coram Roy- Merlino, certa regul- altera per- fertim ager- regula desup- longum iter- non sufficit- litatem tem- ni five de- majoris faci- toles ex ma- belli dicim- decim cora- notabile sp- potuisset: Tum ex eo quod ageretur de mense Januarii, & sic de tempore hyberno minus navigationi apto; Tum etiam quia pessis, & strabatur, ideoque commercium per terram non habebatur, cum similibus circumstantiis, ex quibus hoc arbitrium regulandum esse firmatur apud Stracch. Scacc. & Roch. ubi supra, & in dictis decis. coram Royas, Merlin. & Gregor.

Conferre in idem quoque videntur ea, quae habentur apud Beneficialitas ad materiam regulae verisimilis notitiae ex deducit sub tit. de Jurat. disc. 71. Quamvis etenim terminus non sint omnino aequales ob rationis diversitatem, quoniam iam in dictis terminis regulae beneficialis attenditur sola possibilis ad effectum excludendi delictum, in istis autem est converso agitur in oppositum ad illud includendum, attamen adhuc data proportione, illi termini adhibendi veniunt, pro ut eos adhibitos fuisse constat ex dicta decis. Merlini.

Applicando autem ad rem, cum ageretur de temporaria autumnali quod itineri terrestre esset opportunum, atque iter esset per terram liberam pacificam, illudque etiam per ordinarios curiores haberetur ab Hispanicis ad Civitatem Januae intra dimidiatum forte terminum, quam istud, de quo agebatur, hinc notitia videbatur nimium verisimilis, & quamvis actor curaret eam excusare ex quibusdam circumstantiis per Iudicem admittis, quae mihi non videbantur sufficientes; Verum quia materia esset arbitraria, idcirco de iniustitia positiva iudicatum non de facili redargui potest.

Ad quod quoque fuit in ista causa de aliis punctis in facto potius, quam in iure consistentibus, praestitim circa probationem operationis mercium; Et quamvis ego ponderarem, quod cum casus non proveniret a tempestate, vel alio accidenti naturae, minusque a pyratibus, sed a classe Hispanicorum ratione belli cum Lusitanis, qualis erat affecuratus, nim in affecurato scientia certa, vel praesum-

7 bationem operationis mercium; Et quamvis ego ponderarem, quod cum casus non proveniret a tempestate, vel alio accidenti naturae, minusque a pyratibus, sed a classe Hispanicorum ratione belli cum Lusitanis, qualis erat affecuratus, nimo in affecurato scientia certa, vel praesumptiva sequuti de tempore affecurationis, adeo ut vel praesumptus in eo concurrere diceretur, atque in puncto juris de actus invaliditate, ut sem regulam, seu conclusionem super nullitate emptio[n]is, & venditionis, vel cujuscumque conventionis ex causa doli positivi, vel praesumptiva sub titulo de emptio[n]e, & venditione, & alibi.

Conferre in idem quoque videntur ea, quae habentur apud Beneficialitas ad materiam regulae verisimilis notitiae ex deducit sub tit. de Jurat. disc. 71. Quamvis etenim terminus non sint omnino aequales ob rationis diversitatem, quoniam iam in dictis terminis regulae beneficialis attenditur sola possibilis ad effectum excludendi delictum, in istis autem est converso agitur in oppositum ad illud includendum, attamen adhuc data proportione, illi termini adhibendi veniunt, pro ut eos adhibitos fuisse constat ex dicta decis. Merlini.

Applicando autem ad rem, cum ageretur de temporaria autumnali quod itineri terrestre esset opportunum, atque iter esset per terram liberam pacificam, illudque etiam per ordinarios curiores haberetur ab Hispanicis ad Civitatem Januae intra dimidiatum forte terminum, quam istud, de quo agebatur, hinc notitia videbatur nimium verisimilis, & quamvis actor curaret eam excusare ex quibusdam circumstantiis per Iudicem admittis, quae mihi non videbantur sufficientes; Verum quia materia esset arbitraria, idcirco de iniustitia positiva iudicatum non de facili redargui potest.

Ad quod quoque fuit in ista causa de aliis punctis in facto potius, quam in iure consistentibus, praestitim circa probationem operationis mercium; Et quamvis ego ponderarem, quod cum casus non proveniret a tempestate, vel alio accidenti naturae, minusque a pyratibus, sed a classe Hispanicorum ratione belli cum Lusitanis, qualis erat affecuratus, nimo in affecurato scientia certa, vel praesumptiva sequuti de tempore affecurationis, adeo ut vel praesumptus in eo concurrere diceretur, atque in puncto juris de actus invaliditate, ut sem regulam, seu conclusionem super nullitate emptio[n]is, & venditionis, vel cujuscumque conventionis ex causa doli positivi, vel praesumptiva sub titulo de emptio[n]e, & venditione, & alibi.

ideoque dici posset casus sequutus in eius odium, atque ab eius inimicis, attamen reflectendo ad veritatem agnoscendam, quod motivum non subsisteret, cum ageretur de qua in hac materia habentur sub tit. de emptio[n]e, & venditione, & alibi.

JANUEN. ASSECURATIONIS PRO BERNARDO DE AMICO Responsum pro veritate.

De eadem materia affecurationis, cujus invaliditas praetendatur ex defectu mandati, seu facultatis, ratione qualitat[is] navis, quia nempe data sit facultas super una specie navium, & affecuratio facta sit super altera; Atque sit super ea specie fieri tantum poterat in certa summa, & facta sit in majori, an adus vitietur in totum, vel potius in solo excessu.

S U M M A R I U M.

- 1 F A C T I series.
2 Subssequens approbatio declarat mandatum ambiguum.
3 De affecuratione strictae intelligenda, quomodo, & quando procedat.
4 An clausula posita in fine mandati referatur ad omnia praecedentia.
5 Quando in materia affecurationis utile per inutile vitietur.
6 Et quando secus, atque vitietur solus excessus.
7 De conclusione, ut affecuratio strictae intelligenda sit, & facta in una nave non capiat navem diversam etc.

D I S C. C X.

S U B die 23. Junii 1666. Stephanus in Civitate Januae constituit procuratorem Jo. Baptistam ad faciendas affecurationes eius nomine in genere, sub ea tamen lege, ut in qualibet cymba, talis qualis sit, sub generali vocabulo d'ogni Vascello, affecurare possit, usque ad summam scutorum 1500. auri, super qualibet vero navi magna, seu qualificata explicata sub vocabulo d' Vascello da convoglio affecurare possit in summa duplicata scutorum 3. mil. auri; Sub die vero 10. Novembris sequentis, aliud eidem Jo. Baptistae mandatum dedit pariter generale ad faciendum affecurationes, specificata dicta summa scutorum 1500. in navibus inferioris ordinis explicatis cum dicto vocabulo generali d'ogni Vascello, & usque ad summam 10. mil. super navibus majoris ordinis explicatis cum dicto vocabulo Vascelli da convoglio, additis etiam clausula, plus, & minus, ad ejusdem procuratoris arbitrium, seu beneplacitum; Cumque dictus procurator, super inferioris ordinis cadente sub dicto generali vocabulo d'ogni Vascello fecisset affecurationem cum Bernardo pro summa scutorum 3000. Hinc facto casu naufragii, atque affecurato agente contra Stephanum mandantem, excipiebat iste de invalida affecuratione facta per mandatarium ultra fines, ac formam mandati; Quare desuper ex parte Bernardi consultus.

Respondi, duplicem in hoc cadere inspectionem; Primo scilicet an facultas in secundo mandato ampliativo attributa excedendi summam praefinitam, percuteret utrumque casum, tam scilicet affecurationis faciendae super parvis navibus, quarum respectu summa contenta in primo mandato, per secundum ampliata non fuit, sed repetita eadem scutorum 1500. vel potius percuteret alteram speciem affecurationis super navibus magnis, in quibus adeo notabilis ampliatio facta erat a secus ter mille ad decem mille; Et secundum, postquam quod dicta facultas non percuteret dictam primam speciem, cujus respectu continuaret limitatio in dicta summa scutorum 1500. an dicta affecuratio facta pro summa duplicata, corrueret in totum, vel potius subsisteret pro rata permissa.

Prima inspectio erat potius facti, quam juris, super interpretatione verborum, ex quibus, etiam attento sensu literali, clarum videbatur, quod ampliatio percuteret utrumque casum, multo vero magis ob plures facti circumstantias id nimium convincenter comprobantes, praestitim ob eas, quae denotabant in mandante scientiam, ac approbationem eorum, quae in dies a dicto mandatario circa hoc negotium gerebantur, & per quam omnis cessante videbatur difficultas, quoniam si ex pluries insinuata certa, & frequenti juris propositione, rathabitio equi-

securationem: Et incidenter, an creditori, qui ex processu inordinato, seu nullo possideat bona debitoris, concedenda sit retentio eorumdem bonorum ratione inanis circuitus, necne.

SUMMARIUM.

- 1 Adh. series.
2 Factum iudicis nullum, vel infusum non privat possessorem, cui competit manutentio.
3 Quare potius sit in usu remedium manutentionis, quam reintegrations.
4 Quando manutentio non admittat appellationem suspensivam.
5 Etiam ubi iudicium est executivum solet Signatura rescribere de appellatione.
6 Quod possit egi ante diem contra debitorem deoetum, vel suspensum.
7 An per deoetionem rescindatur contractus consensualis, ut fors sit repetibilis.
8 Quid praestet Curia Romana.
9 Qualis effectus resultet a dicta rescissione.
10 Quod creditori immisso ex processu inordinato, adhuc debitor retentio.
11 Contrarium, cum distinctione, quando una, vel altera opinio recipi debeat.

DISC. CXII.

Possidentibus fratribus de Leoncinis drogheriam in paterna haereditate remansam, tres esse eorum portiones vendiderunt Iosepho alteri fratri, distributo pretio solvendo in certis terminis, seu paghis, quibus adhuc pendebant, ob deterioratum dicti Iosephi statum, ob tinuerunt creditores mandatum executivum, cuius vigore subhaestata fuerunt quadam debitoris bona, pro quibus, cum major oblatio facta esset pro scuris 2000. ipsi autem creditores aestimarent bona maioris valoris, hinc proinde ad faciendam debitoris conditionem meliorem obtulerant seuta 3000. circiter, cum eorum credito excomputanda, atque ita eis deliberata fuerunt. Ad aliquod vero tempus debitoris ex capite nullitas dictae subhaestationis, ac deliberationis, ex eo quod debiti dies adhuc non cessisset, obtinuit ab A. C. manutentio in possessione dictorum bonorum, ex pluries infinuata conclusione in Curia quotidiana, ut etiam adversus possidentem facti iudicis, quod nullum, vel notorie infusum sit, ratione civilis possessionis animo retentae, priori possessori concedatur interdictum retinendae, quod sub manutentionis vocabulo ex communi usu explicatur.

Id autem ex moderno usu frequens esse coepit, cum apud postros maiores (ut liquet ex Rotae decisionibus antiquioribus saeculi praecedentis) adversus factum iudicis applicaretur remedium reintegrandae; Ob eam differentiae rationem, quod alia remedia possessoria adipsendam, & recuperandae, quae attenta dispositione juris civilis non admittunt appellationem suspensivam, de iure canonico sunt appellabilia ad utrumque, ideoque exigunt tres conformes; Istud autem remedium retinendae, (quoties tamen decernatur per decretum interlocutorium, a quo Iudex quodcumque reponere potest, secus autem si per sententiam definitivam,) dictam suspensivam appellationem non admittit, etiam attenta dispositione juris canonici juxta opinionem in Curia magis receptam, ut distinguendo inter casum quo concedatur per decretum, ac alterum quo per sententiam, atque ita conciliandae decisiones, ac doctrinas, quae desuper pugnare videntur plenae firmiter per Rotam decisi. 30. par. 10. res. quae in Signatura, & Curia quotidie circumferuntur tanquam magistralis in materia, & habetur pluries in sua sede sub tit. de iudic.

Quamvis autem ista sit huius iudicij regularis natura; Attamen, quia succumbentes generaliter in omnibus iudiciis quantumvis executivis, ac privilegiatis, etiam per executione obligationis cameralis seu litterarum cambii, aut litterarum Apostolicarum, vel trium consorium, adeunt Signaturam, ad effectum obtinendi commissio-nem appellationis ad utrumque, vel cum clausula executionis translativa ratione nullitatis, vel iniustitiae, juxta plenius enarrata in dicta sua sede de iudic. Hinc proinde dicti adores post jam relaxatum dictum mandatum de manutentione, Signaturam adeuntes, Advocati operam (ut frequenter contingit) adhibuerunt, atque obtinuerunt intentum, ut rescriberetur de appellatione in Rota, cum

clausula translativa exequutionis, ejus tamen praeservativa, quatenus Iudici ad quem videatur, nempe cum facultate manutentionis quod de iure; Intertumque est, an causa ulteriorem progressum haberit dum de illa amplius actum non audivit, forsitan concordia ei finem dedit, vel defensores mutavit.

In disputationibus igitur habitis in Signatura, duo erant puncti; Primò scilicet super dictae subhaestationis nullitate deducta ex eo, quod debiti dies adhuc non cessaret; E secundo, posita etiam dicta nullitate, an actoribus pro dicto eorum credito, cuius dies intermedio tempore cessaret, eorumdem bonorum retentio competere.

Quatenus pertinet ad primum; Quaestio videbatur potius facti, quam juris, an scilicet de tempore exequutionis, aut subhaestationis, debitor dici possit deoetus, atque super hoc majores disputationes fuerunt, cum decisis penderet ex circumstantiis facti, istam controversiam qualitate includentibus, vel excludentibus; Ea etenim posita, clara exinde resultabat dispositio juris, ut etiam antequam debiti dies cedat, creditor agere valeat, etiam ad effectum solutionis, quamvis anticipatè, deducto interesse medii temporis, juxta unam opinionem in plerisque Tribunalibus frequentius, ac rationaliter receptam; Vel saltem ad effectum asecurationis, & ne alias dum interim diem creditor expectat, bona dilapidentur, seu alias transeant ad tertias manus, à quibus ea cum majori difficultate vindicare oporteat ad textum in l. questum, ff. de pign. ubi glof. verbo quia interese dicitur in summ. eod. tit. de pign. num. 17. Roman. singul. 656. Stracch. de deoet. par. 3. num. 56. Salgad. in labry. par. 1. cap. 8. num. 24. & seqq. Rota apud Merl. dec. 387. nu. 2. & 3. Cavaler. dec. 653. dec. 211. nu. 11. par. 10. res. ubi solus timor ponderatur dec. 217. nu. 27. par. 11. repetit. post Salgad. in labrynt. dec. 3. & inter alias Balchii dec. 492. & in aliis pluries.

Idque adeo verum, quod, ut advertitur sub tit. de censib. De stylo Tribunalium Regni Neapolitani, data deoetione debitoris, sui alius positus ejus bonis sub concursu, etiam instrumenta consensualia rescindantur, atque fors census de sui natura irreparabilis, ita fiat repetibilis, quod etiam apud Hispanos videtur magis receptum ex deduct. apud Salg. ubi sup. quamvis in Romana Curia hucusque recipere noluerit, admitto solum in concursibus creditores censuarios pro sorte, ad effectum asecurationis, vel reinvestmenti, quod tamen non placet, atque videtur quidam rigor habens (per quemdam modum loquendi) speciem iudiciali, dum ita magis refert fortem restitui, ideoque ista veritate agnita frequentius id praestitari solet median-te Congreg. Baronum, cui haec facultas pro eius arbitrio competit, ut advertitur in sua materia sub tit. de feud. ad materiam Bullae Baron. vel mediante Chirographo Pontificio, id decernente in gratiam creditorum, vel ementium bona postea sub concursu.

Licet enim effectus alius rescissione resultat, quod scilicet ita fructus census (quos ibi tertias appellant), non producunt illud interesse, quod ibi datur, sed solum ad eandem fructuum rationem recurrit primum interesse tanquam pro credito pecuniario, & simpliciter; Quod in Curia nihil refert, dum perpetuo reprobata est dicta opinio praestandi interesse fructuum census, ut in dicta sua materia sub tit. de cens. & sub altera de usur. Attamen id etiam refert ob cursum fructuum pro tempore, quo fors depositata remaneat, ut investiat, sive pro ea reviviscantia, de qua habetur actum sub d. tit. de feud. ad materiam d. Bullae disc. 81. ac etiam in dicta sua materia sub tit. de cens. quod absurdum videtur ex rationibus ibi ponderatis.

Quia vero subseqentes eventus in hac facti specie docebat, quod ubi etiam debitor de tempore factae dictae subhaestationis dici non posset, constitutus in tali statu, quod praefata juris conclusio super exercitio adionis ante diem de stricto rigore intraret, Attamen probabilis fuerat creditorum opinio, quod actus, ex quibus ipsi deoetionem crederent, saltem ejus preparationem redolentem, unde propterea in bona fide versati fuerint, non attendendo apices juris, sed procedendo cum illa equitate, cum qua inter mercatores procedendum est; Hinc proinde dicebatur (etiam in sensu veritatis) quod iustione dictae bonae fidei deductae, non fore illam à praefata iusta opinione ab eventu comprobata, sed etiam ab illa sinceritate, quod non reposito jure oblatore, ipsi in summa excedente pro iusto pretio bona obtinere curarunt, concedenda esse eis retentio juxta celebrem decisi. 46. Surd. cum ibi deductis.

Quam-

Quamvis enim Romana Curia, in hoc cum aliquo rigore proce-re solet, neque sit facilis ad concedendam hanc retentionem illi, qui processu inordinato possessorem spoliavit, ut apud Caval. dec. 539. & 543. apud Carril. dec. 272. in su. repet. dec. 208. p. 9. res. & in aliis frequenter; Attamen id rectè procedi, ac rationabiliter praestitari, quando nullitas est omnino patens, & inexculpabilis, praetertim ex defectu juris tunc, atque quod alias spoliator in mala fide versatus sit; Secus autem ubi creditum sit omnino certum, ac liquidum, atque nullitas iudicij, seu processus proveniat potius à quadam scrupulosa subtilitate juris, neque ille, qui Iudicis auctoritate possessionem obtinuit, dici valet in mala fide, adeoat intret ratio inanis circuitus, cum tunc probabilis videatur, ut retentio concedi debeat, ut quandoque Rota praestavit praetertim in Romana seu Veliterna affectus, seu restitutionis in integrum 15. Decembris 1659. coram Verosipio, & in aliis; ut advertitur in sua materia sub tit. de iudic. ubi est huiusmodi quaestio-nem sedes; In hac vero facti specie, mors debitoris (substitutis huiusmodi quaestiones, aliam vero contra creditores solidorem produxit super fideicommissio, ejus ratione ejusdem debitoris filii hac bona vindicare curarunt; Et de quo fideicommissio habetur actum in sua sede sub tit. de fideic. disc. 47.

ANNOT. AD DISC. CXII. cum duobus seqq.

Agitur in his discursibus de suspitione fugae, & asecuratione Iudicij, ad quod videri poterunt deducta sub tit. de iudic. disc. 13. in quo agitur de materia asecurationis, Quo vero ad punctum de quo disc. 112. mun. 6. de actione exercenda per creditorem unde diem vide sub eodem tit. de iudic. disc. 16. in quo agitur de iudicio praeventivo, sub tit. de fideic. disc. 201.

INTERAMNEN. PECUNIARIA SEU ROMANA NULLITATIS CAPTURE PRO LEONCINIS CUM VALENTIBUS.

Causa disputata per Rotam pro Leoncinis. De debitore suspecto de fuga, & quando creditor procedere possit ad exequutionem de facto, non servato debito, & consuetudo juris ordine.

SUMMARIUM.

- 1 Adh. series cum resolutione.
2 Ut debitor possit jurari suspectus de fuga, debitum debet esse certum, & liquidum.
3 Clarior id procedit in Urbe ob Constitutionem Apostolicam.
4 Ablativus absolutus importat conditionem, quae debet praecedere.
5 An probatio debiti debeat praecedere antequam debitor juratur suspectus, vel sufficiat posterior justificatio.
6 Sufficit sequens justificatio, dummodo praecedat juramentum, quod ita debet esse duplex.
7 Ut possit debitor jurari suspectus, debet suspensio supervenire post contractum.
8 Non datur mandatum suspitionis fugae contra possidentem bona stabilia.
9 An ista debeant haberi in loco iudicij.
10 De eodem, ac de distinctione inter eundem, ac diversum Principatum.
11 De eadem distinctione, & quomodo debeat praestari.
12 An Iudex incompetens possit dare hoc mandatum, si coram alio casu pendat.
13 De eodem.
14 Quomodo haec materia decidi debeat.
15 Declarator conclusio, de qua nu. 7.
16 An male captus bene retineatur.

DISC. CXIII.

Obeunto per fratres de Valentibus mandato suspitionis fugae à Curia Gubernatoris, contra fratres de Leoncinis negotiatores Interamnenfes, casualiter in Urbe morantes, ibique carceratos, introducitur per appellationem causa in Rota coram Alberg. datoque dubio, an d. mandatum relaxatur, ac apprehenditur ex auctoritate Bald. conf. 317. n. 4. l. 5. Et sic quod sufficeret, ut istud requisitum justificaretur in Urbe; Assignata ratione, quod non tenetur creditor inquirere per totum mundum, an debitor possideat bona stabilia, necne.

Card. de Luca Lib. VIII.

Scrībens ego pro Leoncinis, plura deducebam fundamenta ad huiusmodi nullitatem probandam per Rot. admissa in d. dec. quae in hac materia circumferri videntur tanquam magistralis; Primò scilicet quoniam non constabat de credito liquido, sed potius illud praetendebatur, nedum illiquidum, sed nimium turbidum, ac sub lite coram A. C. Et tamen attentis etiam terminis generalibus juris communis, istud est unum de requisitis essentialibus, ut debitor de fuga suspectus allegari valeat, atque de facto apprehendi non citatus, non praevio consueto ordine iudicario, ut firmant Bald. & Salyc. in l. apertissimi C. de iud. & alii communiter relati apud Roman. conf. 65. n. 18. l. 3. Rot. dec. 490. nu. 5. p. 1. res. apud Buratt. dec. 351. nu. 1. & 643. nu. 5. Otthob. dec. 205. n. 5. & 6. cum aliis in dec.

Multò verò magis in Curia, ubi ultra dictam dispositionem juris communis, habetur Constit. 71. Pauli V. super reformatione Tribunalium, impressa etiam in praxi Ridolph. & apud Fenzon. ad stat. & apud Scannar. de vish. per quam in rubr. de iud. in causis civil. p. 16. per ablativum absolutum (qui conditionem importat) disponitur, ut huiusmodi mandata non concedantur, nisi consilio de credito; Cum etenim (ut dictum est) ablativus absolutus formalem conditionem importet; Hinc proinde sequitur, ut debeat prius impleri juxta regularem conditionis naturam, atque habemus quotidianam occasione clausulam parvo iudicato; Sive refectis expensis; Aut purgatis attentatis, ac similibus de quibus in sua materia sub tit. de iud. & alibi.

Licet enim sub quaestione sit inter DD. super modo dictae probationis, ac liquidationis, an scilicet ea de forma praefata praecedere debeat, ut ex praemissis ego probavi; Vel sufficiat quod subsequatur juxta opinionem, quam Scribentes pro altera parte dicebant in praxi de facto magis receptam esse, ex eo probabili fundamento, quod saepius non habentur praemanibus instrumenta, vel aliae justificationes crediti, atque interim periculum est in mora, dum debitor suspectus, fugam arripere potest; Et quam opinionem (reflectendo ad veritatem) in hac parte, ego admitebam esse veriorum, quodque dicti Scribentes bene dicerent; Attamen (eodem sensu videlicet retento) dicebam id rectè procedere, quatenus praecedat super crediti veritate creditoris juramentum, ut ceteris relatis habebatur apud Buratt. d. dec. 531. & in hac decis. Ideoque ubi dicta crediti justificatio non habetur de tempore, quo debitor suspectus juratur, tunc duplex juramentum praecedere debet; Unum scilicet actui connaturale, ac semper necessarium, etiam ubi dicta probatio praecesserit, quod habeat debitorem de fuga suspectum; Et secundò super crediti veritate, super qua tamen post exequutionem probatio subsequi debeat, hac autem duplicitas in praesenti cessat.

Alter erat defectus substantialis non justificationis, vel factum non bene praestiti juramenti, quod debitor statim in d. aliter immutaverit post contractum debitum, quoniam si eodem sit conditio nunc, qualis erat tunc, tali casu, imputandum est creditori, cur contraxerit cum persona suspecta, seu minus tuta, ideoque cum ejus fidem (cum eo contrahendo) approbaverit, ad huiusmodi juramentum admitti non debet juxta theoriam Ang. in l. si arbitrio §. qui ex causa num. 2. ff. qui satisfacti cogant. quam sequuntur communiter DD. apud Grat. discip. 785. n. 13. cum seqq. Thom. dec. 85. n. 3. & 4. Rot. d. decisi. 490. n. 5. p. 1. res. apud Peniam dec. 1164. n. 4. Buratt. d. dec. 531. n. 5. cum seqq. & dec. 908. m. 8. Et postea dictum fuit in Bonon. pecuniaria 1. Martij 1666. coram Bevilacqua.

Tertius magis substantialis defectus consistebat in eo, quod, non solum creditores non justificaverant, minulque ex post justificabant, quod debitores non possiderent bona stabilia, ut tamen de iure communi (ut apud supra allegatos, & alios de quibus infra, quam clarior est dicta Constit. Pauli V. super reformatione Tribunalium, est praesens necessarium) sed potius ex hac parte justificabatur contrarium, quod ipsi in propria patria plura possiderent bona stabilia notabilis valoris, enunciata etiam disc. praec.

Super hoc autem fuit major disputatio, quoniam Scribentes pro creditoribus (docti quidem, atque Advocati primi nominis, cum tunc ego essem de junioribus) dicebant sufficere, quod non possiderent bona in loco, in quo mandatum relaxatur, ac apprehenditur ex auctoritate Bald. conf. 317. n. 4. l. 5. Et sic quod sufficeret, ut istud requisitum justificaretur in Urbe; Assignata ratione, quod non tenetur creditor inquirere per totum mundum, an debitor possideat bona stabilia, necne.

M Verum

Verum (in sensu etiam veritatis) dicebam, quod dicta doctrina esset in suo casu vera, male tamen applicabatur ad factum; Procedit etenim, ubi debitor possideret bona in diverso Principatu, dum Bald. procedit cum doctrina Bart. in l. fin. C. de princ. ager. ubi exemplificat in conventu Perusii, qui habent bona in Civitate Senarum; Atque ita respondendo ad d. conf. Bald. five illud explicando ex eodem Bald. conf. 285. l. 1. advertitur per Rot. decis. 479. part. 1. rec. num. 30. & 31.

Secus autem, ubi debitor possideat bona in eodem Principatu, praesertim in foro suo, quoniam sic casualiter in alio loco reperitur, magnum absurdum esset, ut ibi, utpote non possidens bona stabilia, tanquam suspectus de fuga apprehendi posset, dum ita quilibet in propria patria distitimus, accedendo de loco ad locum, huic molestiae, vel injuriae subiectus esset, quod ridiculum dicit idem Bald. conf. 285. num. 4. lib. 1. ubi exemplificat de capto in Civitate Perusii possidente bona in Civitate Camerini; Didumque consilium esse passim receptum, ut apud Nat. conf. 430. num. 15. Farin. conf. 165. num. 2. lib. 2. Grat. disc. 865. num. 10. Thomat. d. decis. 85. num. 27. Rot. apud Pen. decis. 174. num. 3. apud Celf. decis. 361. num. 7. & in dicta Bononi. 1. Marti. 1666. coram Bevilacqua.

Est bene verum, quod utrumque assumptum, de proprio, vel respectu diverso Principatu, discretè intelligendum est pro facti qualitate, inspicendo quomodo debitum contractum sit; Si enim agatur (ex gr.) debito contracto in Urbe, ubi etiam destinata sit solutio, adeo creditor sequutus fuerit fidem incolae, seu domicilii Urbis, tunc si habeat suspicium, quod debitor sit discessurus, non curatur an possideat bona stabilia in propria patria, quamvis intra eundem Statum Ecclesiasticum esset, quoniam isto casu creditor non sequitur fidem illius tanquam de tali loco, talisque est praxis; Secus autem ubi (ut in praesenti) creditor contraxerat in ejus patria, vel domicilio, ubi bona habebat.

Prout diversitas Principatus, cum eadem discretione intelligenda est pro facti qualitate, quoniam esset alias dare magnum absurdum, ut qui recreationis, vel negotiorum gratia, de una Civitate, vel Provincia ad alteram accideret, quamvis in patria distitimus, ita posset de facto arrestari, atque hanc injuriam pati, quod non est dicendum, nisi ibi reperiretur, quia proligus à patria transitum faceret, ut latitaret, atque creditores fraudaret, verisimiliter non reverteretur, cum alias esset maximum inconveniens, quatuor erat subsidialis defectus attentatorum, quoniam inter has partes super credito lis pendebat coram A. C. à quo licet relaxatum fuisset mandatum executivum, attamen non poterat creditor citrà vitium attentatorum adire Curiam Gubernatoris, per quam istud mandatum suspicionis fugae relaxatum fuerat, ut in specie apud Bald. d. conf. 285. num. 1. l. 1. Roland. conf. 66. num. 28. l. 3. Grat. d. disc. 875. num. 1. cum segg. Thomat. d. decis. 85. num. 24. & decis. 110. num. 13. Rot. dec. 478. num. 3. & 4. part. 1. rec. & apud Celf. dicta decis. 361. num. 7.

Et quamvis Scribentes in contrarium, in eo insisterent, ut regula, quod pendente lite coram uno Judice, alter adire non possit, procedat in aliis actibus judicialibus ordinariis, non autem in hoc mandato suspicionis fugae, quod pro quemcumque Judicem, non obstante lite coram alio relaxari potest, in id allegando Gaccialup. d. dedit. susp. de fug. quaest. 4. nu. 4. ac alios apud Grat. d. disc. 875. nu. 7. & 8. & Rot. decis. 742. num. 4. & segg. p. 4. rec. tom. 3. ubi in specie ita responditur ad dictam dec. 478. p. 1. Attamen dicebam, quod pariter fallacia consistebat in applicatione; Procedit etenim, quando ita exigat ratio irreparabilis praedicti, ac periculi resultantis à mora, ne scilicet interim quod oporteat adire Judicem competentem, coram quo lis pendeat, debitor fugam arripiat; Secus autem in hac facti specie, quod ita promptè adiri poterat unus, ac alter Jux.

De his omnibus conclusionibus, vel requisitis pro hujusmodi mandantis suspicionis fugae, neminum frequenter age-re occasio dedit, praesertim in Tribunali A. C. modo scribendo pro creditoribus, & modo pro debitoribus; Omnia enim coincidunt in idem, atque disputationes percipiunt applicationem, quae pendet ex facti qualitate, & circumstantiis adeo certa, & determinata regula detur per dari non valet.

Praesertim vero, circa requisitum probandi deteriorationem conditionis post contractum debitum; Advertebam

in facti contingentia, quod illius defectum non attenditur, quoties posset in promptu contra debitorem accipi mandatum executivum, cujus vigore potuisset pariter carcerari, quoniam tunc si idem effectus sequi poterat, conquiri non potest, an eadem carceratio, quae uno modo sequi poterat, ex altero sequuta sit, ut advertitur dec. 118. post Zach. de oblig. Cam. & per add. ad Buratt. dec. 531. numer. 9. Quod tamen raro praxis docet quoniam qui habet promptum mandatum executivum validum, non de facili ad hoc aliud remedium confugit.

Item postea credito omnino certo, & liquido, ac potissimum alia circumstantia, quod debitor esset exterus, atque diversi Principatus, qui bona non habeat in Statu Ecclesiastico, unde propterea evidens remaneat periculum amissionis, tunc obtinui praefata conclusionem, ut male captus, bene retineatur, de qua ex Caccialup. & aliis, 16. Cornazan. dec. 2. nu. 18. & segg. Rot. dec. 151. nu. 5. p. 2. div. & dec. 742. nu. 25. & segg. p. 4. rec. tom. 3. cum refectionem non sit Judicis arbitrium, ex justa causa quandoque interponendum, retinere hujusmodi carceratos tanquam de fuga suspectos, quamvis de stricta juris censura, mandatum esset male relaxatum, ideoque desuper certa regula generalis non cadit, sed decisio pendet ex facti qualitate, ac singulorum casuum circumstantiis, pro Judicis prudenti, beneque regulato arbitrio pensandis.

ROMANA PARTITORUM PRO ANTONIO FRANCISCO FARSETTO CUM HAEREDIS HORATIO FALCONERII.

Casus disputatus in Camera, & resolutus pro Falconerio.

An praetentis creditor pro credito adhuc illiquido, & litigioso, petere possit à colligantem, quem praetendat debitorem, assecurationem iudicis, vel sequestrum bonorum ob mutationem domicilii lite pendente.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series cum resolutione.
2 Sequestrum est regulariter prohibitum.
3 Quandoque tamen ex causa apponi solet, sed quando id procedat.
4 Ubi non agitur de sequestro ipsius rei, quae est in lite, sed de credito in actione personalem non intant termini sequestri, sed illi assecurationis iudicis.
5 Cautio de iudicio sibi recessit ab aila.
6 Mandatum suspicionis fugae non datur sine debito liquido.
7 Neque ubi conditio debitoris non sit immutata.
8 Quod quandoque sequestrum, vel assecuratio concedatur ex causa.
9 De conclusionem, de qua nu. 6.
10 Quando dicitur immutata conditio debitoris.

D I S C. CXIV.

Pendente lite in Camera inter Farsetum, & Falconerium occasione socialis negotii inter eos habiti super partitis initis cum Camera quorundam locorum montium in magna summa 13. centenorum millium scutor, iuxta seriem de qua sub tit. de camb. disc. 14. Cum ea pendente Farsetus, Veneta nobilitati cooptatus, ad eam Civitatem domicilium transfugerit, Hinc Falconerius petiit in eodem Tribunali Camera, pro iudicii assecuratione, sequestri quaedam loca montium, quae in Urbe possidebat Farsetus pro summa scut. 20. m. atque assumpta desuper disputatione, iuxta petita proinde resolutio, in alia disputatione ex intervallo habita quoque confirmata.

In his autem disputationibus, scribens ego pro Farsetto dicebam, quod in puncto juris indebita erat petitio, utpote nulli juridico innixa fundamento; Aut enim ea fiebat in ratione sequestri, & istud in jure est regulariter prohibitum, quoniam à sequestro incipiendum est, ut toto tit. C. de probis. sequestri. cum concord. per Rot. apud Greg. dec. 9. numer. 2. ubi add. Buratt. dec. 105. & frequenter, cum regula sit certa, limitari solita, ubi agatur de possessione vacua, vel attentata, seu quod vobis scandali nimium urgeat, ex deductis in sua materia sub tit. de iud. ac etiam insinuat sub tit. de benef. disc. 98. ubi de materia sequestri.

Et nihilominus, quando etiam accedat iusta causa, a qua prohibitorium non sit interponi Judicis arbitrium pro sequestri appositione iuxta firmata in Rom. vinea 24. Aprilis

lis coram Bichio inter ejus impress. dec. 121. ac etiam in Romana usufuctus 28. Junii 1662. coram Bevilacqua. & in aliis deduct. per Add. ad Buratt. ubi sup. Attamen id procedit circa sequestrum ipsarum rerum, quae sint in lite, puta, mercium, vel animalium, vel etiam fructuum, ac aliorum bonorum, in quibus cadere valet timor dilapidationis, vel deteriorationis pendente iudicio, quod ita elusorium remanere possit; Secus autem ubi pendente lite in actione personali super debito, & credito, quod ex rationibus socialis negotii, vel ex alia causa praetendatur, agatur de sequestro aliorum bonorum differentium colligantem, tunc etenim dicebam, quod non intrant termini sequestri, sed vel termini satisfactionis de iudicio sibi, vel terminis assecurationis iudicis vel suspicionem fugae iuxta ea quae habentur disc. praec.

Neutrum tamen in hac facti specie competere dicebam; Non quidem primum satisfactionis de iudicio sibi, quoniam haec licet in iure cognita sit; Attamen in Curia praesertim non est in usu, sed recessit ab Aila, ut habetur dec. 326. n. 4. p. 2. rec. Buratt. dec. 398. num. 5. ubi add. lit. A. cum concordantibus.

Minusque alterum remedium exercibile videbatur, ex duplici fundamento; Primum scilicet, ex deficiente essentiali requisito certitudinis, ac liquiditatis crediti, quod esse necessarium habetur disc. praeced. dum Farsetus praetendebat, suaeque praetensionis probabilem sumum praebat, quod ipse potius in aliquo creditor remaneret, cum tamen fuisset plures infinita, & recepta conclusio, quod ubi agitur de materia administrationis, seu debito pendente à calculis, ac rationibus dati, & accepti, non potest quis dici debitor, neque creditor, donec sequatur rationum dispendio.

Et secundò quod, ut advertitur eod. disc. praec. non conceditur hoc remedium, quando debitor, inter tempus contractus, & illud, in quo istud remedium intenteretur, conditionem non immutaverit, ut in praesenti verificari dicebam, dum Farsetus erat in meliori statu nunc, atque attento etiam tempore contractus erat seque forensis non possidens stabilia in Urbe, ubi ejus mora erat accidentalitatis occasione negotiationis, & consequenter dici non poterat, quod debitoris, vel contrahentis conditio, ita immutata esset.

His tamen non obstantibus, contrarium solum fuit, atque mihi quamvis scribenti pro succumbente, resolutio non improbabilis visa est, quoniam licet verè sint regulae superius insinuatæ, attamen coarctatum non est iudicis arbitrium, ab eis, quandoque ex iusta causa recedere pro facti qualitate, ut pluries praefata obtinui praesertim per Signaturam Iustitiae occasione agendi, an ad instantiam debitoris, vel colligantem referendum esset de appellatione cum clausula suspensiva, apposto tamen sequestro, vel alias assecuratio iudicio, quod frequentius, ac facilius (atque cum tanta facilitate, ut fortè absum redolere videatur) praedant S. Consiliaeque Tribunaia Neapolis, ut insinuat supra in Neapolis. pigorum disc. 22.

Neque obfata videbantur dicti duo defectus; Non quidem primus illiquiditatis, five incertitudinis, quoniam iste considerabilis est, ad effectum, ut decerni non possit mandatum pro ea summa, quae sit in lite, & à creditore praetendatur, sed ubi lis sit super re magni momenti, unde ejus exitus magnam summam importare possit, Juxta autem decernat assecutionem pro aliqua summa moderata personae conditioni ita proportionata, ut sequestrum, vel impedimentum sibi notabile praedictum non afferat, quia nempe, secluso etiam impedimento, illos effectus ubi retenturus esset, neque distrahente necessitas urgeret, tunc dicti arbitri interpositio prohibita non videtur; Ideoque non recipit certam regulam, sed pro facti, ac singulorum casuum qualitate, hoc arbitrium est regulandum.

Quoverò ad alterum requisitum immutatae conditionis, Quamvis enim de tempore contractus, ac etiam initiatae litis, iste esset forensis, ac pariformiter stabilia in Urbe non haberet, attamen habebat domicilium cum magno negotio ibi aperto, & introducto, quod pro magna cautela aequipollente possessioni stabiliam sufficiens videbatur, ideoque dissolutio negotii, ac domicilii desertio, cum transmigratione ad diversum Principatum, in conspectu, magisque qualificato statu longè difficilioris conventionis, notabilem conditionis mutationem praeferebat dicitur, dum ita sequi dicitur mutatio status in deterius, ac in melius, spectato effectu; Ideoque ista dici non potest regula juris, quae certam, ac univocam regulam generat. de Luca Lib. VIII.

neralem recipiat, sed potius facti, pro istius qualitate, & circumstantiis, ex prudenti, beneque regulato arbitrio praedictanda.

ROMANA PRETII OFFICIORUM PRO BENEDICTO GASTALDO CUM N. GHERARDO.

Casus disputatus coram A. C. credo sopitus per concordiam.

An, & quando creditor convenire possit debitorem in diverso loco, quam in illo contractus, vel destinatae solutionis; Et incidenter, de fructibus recompenfatis pretii officiorum vacabilium, an debeantur, & quomodo; Et quid ubi illud conversum sit in alium contractum.

S U M M A R I U M.

- 1 Acti series.
2 Unde proveniant alterationes cambiorum.
3 De distinctione, an debitum conventum in uno loco peti possit in altero.
4 Morosus amittit electionem.
5 Petitio excessiva debiti excusat à mora.
6 Creditor potest petere solutionem in alio loco, deducto eo quod interest.
7 An, & quando peti possit debitum ante diem.
8 An pro pretio officiorum vacabilium debeatur fructus recompenfati ad eandem rationem.
9 Si pretium conversum est in alium contractum, seu aliam causam debendi, non debeatur amplius fructus recompenfati.

D I S C. CXV.

Facta in Urbe per Gherardum Gastaldo, venditione quorundam officiorum, pro statuto pretio moneta, quod conventum est, ut solvi deberet per literas cambii in scutis marcharum pro primis nundinis Novarum, atque ad hujus conventionis normam Gastaldo transmittente literas pro solutione marcharum 3060. Gherardus eas recipere noluit, ob praetensionem, quod summa conventa pro dicto pretio importare deberet scut. 3160. marcharum, hujusmodi differentia cadere solita ob alterationem, quam in dies dictus scutus recipit, & ex qua alteratione resultant majora, vel minor interusura cambiorum, ut pluries habetur in sua materia sub tit. de camb. Cum itaque ista discrepantia causeret alioquin temporis decursum; Hinc venditor emptorem pulvavit coram A. C. ad solvendum dictum pretium in Urbe, una cum fructibus recompenfatis; qui aequitate text. in l. curabit C. de empt. per emptorem debentur venditori pro pretio rei fructiferæ, incertumque est, an iudicialis determinatio sequata sit, puca autem, quod potius concordia ei finem dederit. In disputationibus autem desuper habitis duo erant puncti; Primum scilicet, super localitate solutionis, dum emptor ad formam conventionis praetendebat eam facere in dictis nundinis, & in scutis marcharum, non autem in Urbe; Et secundò super fructibus medii temporis à venditore praetentis.

Quatenus pertinet ad primum; Juris theoria videbatur certa, ideoque reducebatur quaestio, potius ad factum, seu applicationem, quis nempe contentendum dici posset in culpa, seu mora, ne solutio in loco destinata sequuta esset, ob clarum, ac litteralem dispositionem text. in l. 3. ff. de eo quod certo loc. et l. cum quiss. de iud. ut scilicet si solutio in loco destinato facta non est ex mora, seu culpa debitoris, possit iste, etiam magna locum conveniri, cum inter motus effectus, iste recenseatur, ac alter privandi alternativa loci, quae regulariter (cessante contraria conventionem) est debitoris, qui tamen per moram eam amittit, ut ceteris relictis advertunt Fab. de Anna conf. 95. part. 1. & conf. 54. num. 8. Rot. apud Burat. dec. 287. add. ad Gregor. dec. 316. num. 3. in Auximana dorum 6. Februarii 1654. coram Bich. inter Jus dec. 588. num. 29. Multo verò magis ubi debitor, qui possit ubique conveniri, conveniatur in foro dupliciter competente, domicilii scilicet & contractus, cum tunc cesset omnis dubitatio, quae alias in petitione indiffereta, extra provinciam cadere potest, ut in eisdem iuris dispositionibus.

Hinc proinde, quaestio (ut dictum est) restringebatur ad factum, seu applicationem, quis nam scilicet contentendum dicendum

condus esset in mora, idque pendebat a liquidatione, seu valuatione dictorum scutorum marcharum attento eo tempore; Posito enim quod verè importarent summam minorem contentam in litteris, quas emptor statuto tempore, ac oportune transmissit venditori pro dictis nundinis (ut bene iustificari videbatur, ex parte Gastaldi emptoris, pro quo scribebam) exinde de plano resulabat, ut culpa fuisset potius creditoris petentis plus debito per quam speciem petitionis mora non contrahitur, quamvis accedat expressa, & formalis interpellatio Bart. & Imol. in l. que solidum. ff. de leg. 2. & ceteri plene collecti per Surd. cons. 42. num. 6. cum seqq. Rot. dec. 70. num. 11. post Merl. de pign. repet. dec. 228. num. 16. par. 9. rec. & in aliis frequentes; Decus autem in casu converso, quod verè debitum importaret summam a venditore prestantam; Ideoque decisio pendebat ab hoc facto, cujus circumstantiæ Gastaldo debitori potius assistebant, quod scilicet verè tanti, & non ultra, attento eo tempore importaret debitum.

Habita verò fuit hæc disputatio, potius ex quadam lege honestatis, atque ut digno crederetur, quod non implementum non provenisset ex defectu emptoris, qui cum debita punctualitate datam fidem impleverat, quodque indebita fuisset creditoris recusatio; De reliquo etenim hæc disputatio, modicæ, ac fortè nullius operationis erat, quoniam ubi cesserit dies, adest non dureret dilatio conventionalis, unde propterea sola quæstio redueatur ad localitatem tunc creditor admittitur ad petendum à debitorum in uno loco solutionem in altero destinatam, facta deductione eius, quod interest, magis in uno, quam in altero loco solutionem fieri, ex iis, quæ habentur supra in Januen. disurs. 92. cum ista æquitas, quæ respectu loci, vel etiam qualitatibus monetæ admittitur, ubi alterius parvis ius in nihil deterius fiat, ex regula, ut, quod uni prodest, & alteri non nocet &c. difficiliter admittitur in die, seu tempore, ut scilicet creditor debitorem convenire non possit ante diem, quamvis auferat deductionem eius, quod interest, cum id reputari solet privilegium Fisci, vel Republicæ, ex iis, quæ in hac materia habentur deducta sub tit. de camb. disc. 14. (Quamvis etiam favore privati præclusum non sit iudicis officium ex iusta causa hoc arbitrium interponere.

Quo verò ad alterum controversiæ punctum super fructibus; Deducendo scribentes pro actore, circa substantiam, seu debitum dictorum fructuum in genere, ea quæ habetur peribitur deducta sub tit. de usur. ad materiam text. in l. curabit C. de act. empti. quod scilicet illi non debentur ratione moræ, sed ex æquitate, ne detur retentio rei, & pretii eodem tempore, & consequenter, ut iusta exculatio non suffragetur ex ibi pluries deductis; Et quoad taxam, seu quantitatem de deducendo dec. 714. Seraph. n. 4. cum aliis, de quibus habetur actum sub tit. de Regal. disc. 17. super hoc puncto, an scilicet pro pretio huiusmodi officiorum, vel iurium vacabilium, debiti essent fructus recompensativi ad proportionem fructuum ipsius officii, atque in contrarium ego deducebam eadem ibi ponderata.

Verum advertebam, quod hæc deducebantur ad superabundantiam, atque extra causæ necessitatem, cum neque fructus prædicti de iustitia debiti essent in genere, vel substantia, quod consequenter ignis remanebat inspectio taxæ, vel quantitatis, dum istud debitum ex causa pretii conversum fuerat in diversum contractum cambii adimplendi, in diverso loco, atque in diversa moneta, & consequenter cessabat dispositio text. in d. l. curabit ad terminos text. in l. emptor ff. de novat. cum concord. per Surd. cons. 369. num. 18. Cyriac. contr. 252. num. 52. Testay. alleg. 16. Leonard. de usur. q. 27. num. fin. & habetur pluries eod. tit. de usur.

Idque ex duplici ratione; Primò scilicet novationis, per quam iuris ministerio lex fingit primum debitum ex causa pretii verè solutum esse, deindeque brevi manu denudatum eidem debitori in diversam causam, Et secundò, quia ex diverso contractu cambii, venditor lucrum, & fortè majus, quam importent fructus recompensativi, reportare poterat; Et consequenter eadem æquitas non patitur, ut pro eodem pretio duplicatum lucrum eodem tempore obtineri debeat, itaque ex hoc motivo cessabat necessitas assumendi dictas alias inspectiones.

ANNOT. AD DISC. CXV.

Ad materiam conventionis debitoris in diverso loco, quam in illo contractus, conferunt deducta sub tit. de iud. disc. 9. n. 39. & 40. occasione agendi de citatione.

De fructibus autem recompensativis habetur in sua sede sub tit. de usur. disc. 15. & seqq. & in eod. tit. disc. 62.

MONOPOLITANA PECUNIARIA PRO JOSEPHO PALMERICO CUM PIO PEPE.

Casus disputatus coram A. C. in Signatura resolutus ut infra.

An, & quando creditor actionem habeat contra debitorem in processu executivo, vel potius eius actionem experiri teneatur in iudicio ordinario; Et in specie de iudicio executivo iuxta formam Ritus M. C. V. Neapolis, an sit exercibile cum clerico, & in foro ecclesiastico, quamvis accedat pactum; Et quid de obligationibus penes acta.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **C**ommissio facta simpliciter declarat causam appellabilem, etiam cum retractione.
- 3 **R**itus M. C. V. super liquidatione instrumentorum non est practicandus contra clericos.
- 4 **D**e decisione de super edita laborante auctore.
- 5 **D**e abusu intelligendi doctrinas ad litteram.
- 6 **I**nstrumenta etiam jurata, de iure non habent executionem paratam.
- 7 **D**e clausulis adici solitis pro via executiva.
- 8 **D**e simplici iudicio executivo diverso ab altero ad formam ritus.
- 9 **I**stud iudicium non exigit solemnitates ritus.
- 10 **I**n iudicio ritus instrumentum debet esse in forma probante solemniter.
- 11 **D**ebet item instrumentum esse liquidum, non indigens iustificacione extrinseca.
- 12 **N**on praticatur per procuratorem, vel cessionarium.
- 13 **C**reditor debet jurare, & subjacet pœne.
- 14 **D**ebitor non auditur per procuratorem, ac non nisi in vinculis, vel facti deposito.
- 15 **E**t iudicium criminale, & famosum.
- 16 **P**ossunt partes pacisci ad formam statuti, cui non subiacent.
- 17 **R**itus procedit etiam si partes non paciscantur.
- 18 **Q**uæ sit ratio conclusivæ de qua n. 3.
- 19 **I**n foro ecclesiastico est prohibita executio pœne.
- 20 **P**otesit praticari aliud iudicium executivum, de quo n. 8. etiam ubi non sit practicabilis ritus.
- 21 **Q**uando admittitur etiam in clerico pactum super forma ritus.
- 22 **D**e obligationibus penes acta.
- 23 **C**itatio est de iure naturæ, & non potest tolli, & quando possit.
- 24 **D**e eisdem obligationibus penes acta &c.

D I S C. CXVI.

Retenta facti serie, de qua in hac ead. causa sub tit. ad alien. & contr. disc. 43. Cum Joseph obtinisset ab A. C. vigore clausularum, & pactorum contentorum in instrumento, decerni mandatum contra Piam, habito per istum recurru ad Signaturam, rescriptum fuit de appellatione in Rota simpliciter, ita declarandum non competere processum executivum, sed causam esse appellabilem ad utrumque, atque in iudicio ordinario tractandam; Ita enim est virtus huiusmodi rescripti, adest talis declaratio vim habeat retractivam, unde propterea remaneant acta omnia, quæ ad formam iudicii executivi per Judicem, à quo, gesta sunt, ut apud Burat. & add. dec. 902. n. 2. & 6. plenè dec. 20. n. 46. & seqq. ad fin. p. 10. rec. & sæpius, ac habetur in sua materia sub tit. de iud. quoniam est propositio recepta, & quotidiana.

Huius resolutionis fundamentum fuit assumptum, quod prius non discussio articulo, firmatum fuit per Rot. apud Ro. yros dec. 138. recept. dec. 173. post Zacch. de oblig. cam. postmodum verò magis ex processu firmatum dec. 348. p. 9. rec. repet. dec. 180. post eund. Zacch. quod scilicet forma Rit. M. C. V. super inculpatione, seu liquidatione instrumentorum, servari non debeat, neque possit contra clericos, seu personas ecclesiasticas tanquam exemptas à statuto laicali, cui neque volentes, possint se subicere, ob præiudicium ordinis clericalis, & ecclesiasticæ jurisdictionis.

Scribentes ego pro Josepho creditore, dicebam (etiam in sensu veritatis) quod admittitur veritate d. dec. 348. par. 9. in causa

su suo, & quæ ex meis prius laboribus forsan composita fuit pro amico, de tempore, quo accedendo ad Curiam pro negotiis concernentibus meum munus Vicarii Generalis in patria, adhuc indeterminatis eram, an deberem Curiam sequi, atque huic pessimæ occupationi me addicere; Adhuc tamen æquivoque manifestum erat in applicatione, quodque erat accipere quid pro quo.

Ad hoc æquivoque autem convincendum, quod tamen cum bina, seu trina accerita disputatione sequi non potuit, ob pragmaticum abusum, ad eò imperantem attendendi decisiones, ac doctrinas in littera, atque reputandi advocatorum subtilitates, & ratiocinia, illas distinctiones casuum, quæ pro congrua applicatione omnino necessariæ sunt.

Advertebam, quod in Regno Neapolitano, quamvis retineatur tanquam verior opinio, ut publica instrumenta, cessantibus pactis executivis, vel statutis, ac legibus alias disponentibus, non habeant viam executivam, sed in iudicio ordinario eorum implementum tractandum sit, quamvis accedat iuramentum, quod aliquid magis roboret obligationi tribuit, pluresque iuris positivi defectus supplet, hoc tamen privilegium, ex veriori sententia non inducit, ut rejecta opinione Frecc. & aliorum, ex Regnicol. firmant Galeot. l. 1. contr. 63. nu. 3. Franch. dec. 118. nu. 5. & Rovit. super pragm. in rubr. de liquid. instrum. Istaque opinionem tenent etiam Rota, & Curia Romana, ut patet eisdem supra allegatis decisionibus, & passim.

Hinc proinde cupientes partes, ut conventa, promptè, & executivè suam habeant implementum, ac sortiantur effectum, solent eadem instrumenta munire cum amplissimis clausulis, & pactis executivis, cumulando in idem plures species iudiciorum executivorum, ut scilicet liquidari, & inculari possint iuxta formam ritus M. C. V. ac etiam habeant executionem promptam, ac paratam more obligationum penes acta, sive apocuram banci, vel pensionum domorum &c. iuxta verba registrata in ead. dec. 348. par. 9. rec. alias dec. 180. post. Zacch. & juxta quam formulam, ac fortè ampliore, istud instrumentum conceptum erat.

Præx autem demandandi instrumentorum executionem, ibi dicitur &; Una scilicet ad formam dicti ritus M. C. Et altera in iudicio simpliciter executivo in pactorum, & clausularum, dicta forma Ritus non servata, eo modo, quo iudicium executivum, circa dictam formam, praticatur pro obligationibus penes acta, sive pro litteris cambii, & apocis banci, cum similibus, ut in specie advertit Rovit. super prag. in d. rubr. de instrum. liquid. n. 12. ubi quod, aliud est forma ritus; Aliud verò iudicium simpliciter executivum, eo modo, quo (ex. gr.) in Urbe praticamus iudicium executivum in vim obligationis cameralis, seu litterarum cambii.

Magna liquidem differentia est inter utrumque iudicii speciem, & alteram; Ubi etenim agitur de simplici iudicio executivo, circa dictam formam, illud coram quocumque iudice tractari potest, etiam per procuratorem, vel cessionarium, neque opus est, ut instrumentum habeat solemnem formam probatoriam, quæ juxta Constitutiones Regni requiritur in alio iudicio Ritus; Debitor autem, seu reus conventus audit potest per procuratorem in suis exceptionibus, quarum discussio, seu examen per eorum qualitate, quandoque admitti solet eodem admissum modo, quo in Curia sequitur in processu executivo in vim obligationis cameralis, & in Hetruria, ac alibi in vim Guarantigiæ &c. atque de facili datur terminus in causa.

Forma verò ritus prædicti magis solennis, ac rigorosa est, tam in creditore, quam in debitore; In creditore scilicet, qui in pluribus oneratur; Primò nempe ut habere debeat instrumentum publicum in ea forma probanti, in charta scilicet pergamena subscriptam à Notario, & iudice ad contractum, ac duobus scribis literatis, si est infra 12. uncias, à tribus verò si est supra, ut in sua materia sub tit. de iudic.

Secundò, ut sit omnino liquidum, aliamque extrinsecam liquidationem non desideret, unde propterea inolevit mos pluries enunciat sub tit. de dote disc. 261. & alibi, quod quando promittitur dos in quantitate sub certis dilationibus fieri solet quietantia per virum dotanti, qui incontinenti in eadem quantitate re constituit debitorem viri ex causa mutui, ut ita instrumentum remaneat liquidum, atque juxta d. formam inculari, seu liquidari valeat, quod praticabile de facili non est ubi agitur de instrumento totali Card. de Luca Lib. VIII.

pro matrimonio contrahendo, quoniam debitum dicitur conditionale, quatenus scilicet ipsum matrimonium contrahatur, ideoque oportet de illo docere per fidem parochi, seu alias probationes, super quibus cadunt difficultates, an tanquam extrinsecæ admitti possint, necne.

Tertiò ista forma praticari non potest per procuratorem vel per cessionarium, sed oportet ut inculato per ipsum vel principalium creditorem, cujus favore debitor, ut ibi dicitur sit obligatus de facie ad faciendum; Et quartò idem debitor in actu inculpationis instrumenti debet jurare illud esse verum, & liquidum, dum alias, ubi vincitur contrarium, ipse iurare debet eandem pœnam, cui regulariter subiacet debitor, cum aliis formalitatibus receptis ab ea par. xi. de qua meum non est forniter agere.

Converso autem, onus debitoris est, quod audiri non potest per procuratorem, sed citatus ad respondendum super tenore instrumenti contra ipsum presentandam, ac liquidandam, teneatur in statuto preceptorio termino personaliter comparere, atque nisi de solutione, vel quietantia incontinenti doceat per aliud instrumentum æquè liquidum, & in eadem forma probanti, in aliis exceptionibus non auditur, nisi in vinculis, vel facti deposito; Et ulterius subjacet pœnæ Fisci applicandæ ad rationem scut. 10. pro centenario debiti, quæ pœna subrogata est in locum antiquæ corporalis amputationis manus dexteræ pro delicto perjurii; Undè propterea istud iudicium criminale, quod tractatur in Vicaria criminali, atque reputatur iudicium famosum; Ideoque non admittitur eius praxis pro fillo contra patrem, vel contra alios, quibus debita sit reverentia, ex iis, quæ nimium frequenter apud Regnicolos forma huius Ritus tractata habentur, ac etiam d. dec. 348. p. 9. num. 37. seqq.

Merito autem Rota in dictis, ac aliis decisionibus damnavit hanc iudicii formam in foro ecclesiastico contra clericos, & ecclesiasticos; Non quidem ex dicta ratione, quod sit statutum laicale, cui clerici, quamvis volentes, non possunt se supponere, ista enim ratio parum congrua est, quoniam ubi id deducitur in pactum, tunc iudicium non provenit à statuto, sed à pacto, quod ita familiariter nariè conceptum est iuxta cons. 32. l. 2. Abbat. & habetur sub tit. de dote, & sub altero de success. ac alibi; ut prohibitum non sit pacisci de observantia alicuius Statuti, cui contrahentes non sint subiecti, quoniam subiectio provenit à pacto, non autem à Statuto.

In hoc autem differunt laici subditi illis ritibus, & legibus, ab ecclesiasticis exemptis, quod cum laicis, & subditis dicta forma praticari potest, quamvis in conventionem deductum non sit, quoniam sufficit, ut sit instrumentum publicum, cum dictis requisitis, ut apud Franch. dec. 326. nu. 6. Prat. disc. 15. n. 58. & 60. & admittitur per Rot. dec. 342. num. 12. p. 10. res. dum rigor emanat ab ipsa lege, in clericis verò, & exemptis, requiritur pactum speciale, à quo, non autem à lege id provenit.

Vera igitur, & congrua ratio est, quod cum agatur de iudicio criminali famoso ratione perjurii, non debet praticari contra clericos ob dedecus, quod toti ordini resulset, istaque est vera ratio, ob quam merito ita determinatum est; Prout etiam S. Congr. pluries damnavit tanquam illicitam dictam executionem pœnæ pro debito, que in illo Tribunali Nuntiaturæ, aliisque Tribunalibus ecclesiasticis praticabatur.

Applicando autem ad rem; Advertebam ut tunc præmissa rectè procederet, quando dicta rigorosa forma servaretur, ut servata erat in casu, de quo in d. dec. 348. par. 9. rec. & in aliis de materia agentibus; Sed ubi ea negligatur, atque creditor adhibeat alteram speciem simplicis iudicii executivi ab ista discretam ut supra, tunc non videtur quid hoc prohibeat, cum amplitudine huiusmodi pactorum, & clausularum, conflet de voluntate Partium, ut procedi debeat in iudicio executivo per conventionem observantiam; Ideoque id, quod ampliativè conventum est, explicando dictam magis rigorosam formam, tollere non debet vim aliorum pactorum, & clausularum, cum inducta ad ampliandum, ac ad maiorem cautelam, operari non debeant restrictionem.

Clarius verò in hac facti specie, quod debitor erat laicus, five clericus in minoribus conjugatus, unde propterea, quidquid sit de puncto, an clericatu non obstante, subiaceret huic Ritui, aliisque legibus laicalibus, attenta ea opinione, ut clerici coniugati gaudeant privilegio fori in criminalibus tantum, non autem in civilibus; Adhuc tamen poterat dimittere habitum, ac se constituere in statu laicali de tempore

tempore, quo cessa die, per creditorem conveniendus erat, ideoque nil prohibere videtur, ut conveniendo de via, seu processu executivo, cum aliantur plura iudicia, seu remedia, non unitive, sed copulative, seu disjunctive pro statu persone, & qualitate loci, in quo contingat debitorem à creditore conveniri; Ut puta, non solent Tribunalia laicalia in Regno Neapolitano admittere contra laicos iudicium executivum obligationis cameralis; Et e converso non solent Tribunalia ecclesiastica admittere contra clericos, dictum iudicium in forma ritus; Sive in aliquibus regionibus non practicatur alter processus executivus, nisi ille ad formam garantigie, cum similibus; Hinc proinde prudens cautela est, ita cumulare plures vias, pluraque remedia disjunctive, seu discretive, ut adhiberi valeant pro contingibili statu, seu qualitate persone, vel loci, quoniam debitor tunc clericus potest fieri laicus, & e converso; Sive mutare potest domicilium ab una provincia in alteram, ut ita pro omni casu consilium remaneat.

Si etenim conceptum esset pactum simpliciter, ac indefinite, ut instrumentum haberet executionem paratam, utique dubitandum non esset de pacti validitate in quocumque statu, vel loco debitor reperiretur, ita nulla ratio prohibere videtur, deducere ad speciem plura, diversaque remedia in idem redentia pro majori cautela, atque ad magis amplandum dictum pactum, quoadque ad debeat prejudicare, quoniam plura remedia, seu iudicia intelligenda veniunt compatibiliter, & discretive, singula singulis congrue referendo; Ac propterea non levem admirationem ex illius causæ exitu concepimus, ita experiendo perniciosissimos effectus ex moderno pragmatico abusu resultantibus, attendendis auctoritatibus, & declinationibus in uno casu bene proditis, in sola littera generaliter pro quibuscumque aliis, non reflectendo ad diversitatem, seu congruam applicationem.

Pluribus quoque in Tribunali A. C. ac etiam in Signatura, dissipare occasio dedit de altero processu executivo in dicta M. C. V. aliisque laicalibus Tribunalibus practico, super executione obligationum penes acta, quoniam Curia Ecclesiastica in eodem Regno, ad instar eademem praxim usurparunt, cum nimium inordinato rigore relaxandi mandata executiva, seu litteras exequutoriales ad solam creditoris incusationem, nulla debitoris, nec quidem unica citatione procedente, quod redoleret abulum mansuetum, in puncto juris nullatenus subleventabilem, quoniam citatio quoad substantiam est de jure naturæ, ideoque per postquam legem scriptam, vel non scriptam tolli non potest, cum solum tolli possit ejus forma, vel solemnitas ab ipsa lege positiva inducta, juxta communem ac receptam distinctionem, de qua cæteris relatis Vestr. *et addit. in prax. lib. 3. cap. 2. & lib. 5. capit. 13. Rovit. pragmat. et ord. judic. Capyc. Latr. decis. 188. num. 34. & seqq. Rot. apud Cavalcr. decis. 396. & apud Buratt. decis. 118. in aliis frequenter.*

Et quoniam Regnicolæ id referant juris principio, vtro, ut id proveniat à calore iudicii, quodque in confesum coram Judice, alie non sunt partes, nisi condemnandi, vel cogendi; Attamen fallacia est in applicatione, quoniam id procedit in ea confessione, quæ in forma, & calore iudicii coram Judice fiat; Puta quia citatus debitor coram Judice ad solvendum, atque à Judice interrogatus, an sit debitor, ipse pure, ac liberè fateatur se esse talem, quoniam tunc alia citatio desideranda non est, redèque dictum principium intrat; Male autem applicatur ad casum, in quo agatur de illa confessione, quæ fiat per contrahentes in contractibus voluntariis in ipso contrahentes, adeo ut Actuarius gerat quamdam personam Notarii conficiens instrumentum super eodem contractu, quoniam licet ex recepto stylo, Actuarius dicantur habere quamdam generalem iudicium delegationem ad istos actus, qui coram ipsis Judicibus, ita initi dicuntur, attamen semper sunt actus voluntariis, non autem contentiosus iurisdictionis, atque super futuro adimplemento, quod medio tempore sequi, vel remitti potuit, sive aliam accipere congruam exceptionem obligationis elidibilem; Ideoque omnis ratio, ac intentio utriusque naturalis, ac positive legis exigere videtur, ut saltem unica citatio præcedere debeat; Nisi dicamus, quod congruat illud medicorum aphorisma, quod magnis, & exquisitis morbis, magna, & exquisita remedia adhibenda sunt, ut scilicet pro consuetudine debitorum non de facili eorum obligationes adimplentium, sive ob dilaciones, & calumnias dari solitas,

congruat pro bono publico, ac publici commercii facilitate, & libertate, adhibere huiusmodi rigores, qui nulla prævia citatione pariter adhiberi solent in litteris cambii potestatis; Id autem utroque casu Romana Curia nunquam admittit, ac propterea remper huiusmodi processus executivi, ita de facto irritati fuerunt.

ANNOT. AD DISC. CXVI. & CXVII.

DE IUDICIIS EXECUTIVIS HABETUR DISC. tit. de iudic. disc. 42. in quo num. 28. habetur remissive ad præsentem discursum de ritu M. C. V. Neapolis.

DE obligationibus penes acta advertitur pluries eod. tit. signanter disc. 9. num. 27. disc. 21. num. 11. disc. 23. num. 15. & disc. 42. num. 29.

DE præscriptione viæ executivæ habetur eod. tit. disc. 21. num. 10. & 11. ubi de obligationibus penes acta.

DE vulneratione autem viæ executivæ habetur supra hoc eod. tit. de Cred. disc. 64. 92. ac etiam infra disc. 124.

ROMANA PECUNIARIA PRO JOSEPHO PANZANO. CUM MARCHIONE DE MAXIMIS.

Casus disputatus coram A. C. Et in Rota resolutus ut infra, postea concordatus.

An, & quando creditor, per silentium 30. annorum, amittat viam executivam sibi alias competentem, quæ præscribitur; Et de eisdem viæ executivæ vulneratione resultantia à sententia absolutoria, quando intret, necne.

S U M M A R I U M.

1. Adh. series.
2. Congregatio Baronum abstinet, si Judex revocat, vel suspendit mandatum.
3. Resolutio casus.
4. Via executiva præscribitur per lapsum triginta annorum.
5. Neque in hoc obstat mala fides.
6. In Regno Neapolitano hæc præscriptio inducitur per minus tempus.
7. Non intrat conclusio, de qua num. 4. ubi defectus proveniat à Judice.
8. Minusque ubi capta est executio.
9. An, & quando sententia absolutoria vulneret viam executivam.
10. Sententia revocatoria est appellabilis ad servandam æqualitatem.
11. De clausula cum facultatibus A. C. postea in commissione Rotali quid operetur, & an tollat vulnerationem.

D. I. S. C. CXVII.

O Brento per Josephum majore ab A. C. mandato executivo contra bona hereditaria Lælii, eoque exhibito in Congregatione Baronum, ut ad formam Bullæ Baronum executioni demandaretur super castris, & bonis, quamvis jure primogenituræ possessis per Marchionem de Maximis, post plures disputationes in eadem Congregatione habitas, super puncto, an idem Lucas fuerit possessus bonorum, & castrorum, & consequenter Baro, juxta seriem, de qua in hac eadem causa sub tit. de Feud. ad materiam dictæ Bullæ disc. 99. Præfati Marchionis defensores, agnoscetes substantabilem non esse dictum punctum in Congregatione assumptum, ut belli diversum facerent, redierunt ad eundem A. C. vel successorem in officio, petendo dicti mandati revocationem, ut sequitur fuit mediante sententia absolutoria ab observatione iudicii declarando viam executivam, creditoris, alias competentem, utpote per silentium 30. annorum præscriptam, amplius non competere, unde propterea siluit iudicium in dicta Congregatione, cum hæc sit executrix mandatorum à iudicibus ordinariis relaxatorum, quatenus hæc executivitas fuit; Quare interposita appellatio, & commissa causa in Rota coram Albergato, in congressu habito pro directione, ego scribens pro Actore, quamvis crederem quoad dicta sententia injustè prodierit, agnoscendo tamen vulnus, quod ex ea resultabat, etiam in sensu, ut assumeretur solum dubium in bono iure, an scilicet contaret de credito, dum in isto pro certo speranda erat resolutio favorabilis, qua obtenta, cogitandum esset de remediis

diis accelerativis; Placuit tamen aliis in idem convocatis, contrarium concludere, ut scilicet stante rescripto Signaturæ in commissione cum facultatibus A. C. ita, non obstante dicta sententia, adhuc competeret processus executivus, ideoque juxta hunc sensum assumptum dubio coram eodem Albergato, an mandatum esset relaxandum sub die 29. Januarii 1661. ex dicto fundamento vulnerationis à me formatio, negativa prodit resolutio, neque causa ulteriore progressum habuit, quoniam concordia ei finem dedit.

In disputationibus autem in ista causa habitis tam coram A. C. quam in Rota, duo fuerunt puncti; Primò scilicet super præscriptione viæ executivæ per silentium 30. annorum; Et secundò super eisdem viæ executivæ alias competentis vulneratione à dicta sententia resultantia, cum in meritis negotii principalis, nulla caderet disputatio, dum de debito constabat ex publicis instrumentis nullam patientibus exceptionem.

Primus igitur punctus erat potius facti, quam juris, an scilicet constaret, necne, de continuato silentio 30. annorum ex negligentia creditoris, ex quo dicta præscriptio resultaret; Eo enim posito, egomet scribens pro creditore, admittēbam juris conclusionem super dicta præscriptione, quæ cadere non dicitur super ipso debito juxta terminos textus in *l. omnes, & l. si quis C. de præscript. 30. vel 40. annorum*, sed cadit super ipsa actione executiva, seu verius super officio Judicis, ex quo processus executivus resultat, juxta theoreticam Innocentii in *cap. fin. de exceptionibus*, cujus dictum notabile reputat Bald. ibidem, & sequuntur cæteri collecti per Marant. in *praxi part. ult. tit. de executiv. sentent. num. 54.* & tenet semper Rota, ut apud Achill. *disc. 5. de præscript. Martin. Andr. decis. 42. num. 7. plene decis. 1. num. 4. & 5. part. 7. recent. decis. 3. par. 8. Afflicti. eontro. 49. n. 30.*

Neque in hoc intrant termini text. in *cap. fin. de præscript. super impedimento præscriptionis durante via principalis debitoris*, vel etiam (juxta unam opinionem) illa primi hæreditatis ratione malæ fidei; Minusque ea, quæ habentur de restitutione in integrum, ex capite justæ ignorantie, vel ætatis, aut alterius impedimenti, competente adversus præscriptionem, quoniam hæc omnia percutiunt præscriptionem ipsius crediti, vel actionis in negotio principali, non aut istud remedium, seu iudicium officii, ad cujus effectum, attenditur sola negligentia de facto per tempus longissimum 30. annorum, quamvis agatur de obligatione camerali, vel quocumque alio pacto executivo, sive de litteris Apostolicis, ac etiam de executorialibus vigore rei judicate, de quibus propriè agit *d. decis. 1. part. 7. recent.*

Quinimò in Tribunalibus Regni Neapolitanis, hæc species præscriptionis, facilius, atque cum breviori tempore inducitur, quoniam in obligationibus penes acta resultat ex solo silentio longi temporis annorum decem, & in instrumentis publicis, ne liquidari possint juxta formam Ritus, de quo agit *disc. præced. lapsus 20. annorum obstat juxta Ritum 182.* ut est receptissimum apud Regnicolas.

Ex facti tamen circumstantiis credebam dictam conclusionem non applicari, & scio quod eundem sensum habebat Rota, cujus resolutio unice innixa fuit alteri motivo vulnerationis, quoniam dicta conclusio fundata est in negligentia creditoris, qua cessante, quia nempè creditor suas actiones direxerit, mora autem proveniat ex negligentia Judicis, vel ex impedimentis, ac protractationibus præstitis à colligante, tunc talis præscriptio non intrat, quoniam ita executio effecta dicitur litigiosa, & consequenter remanet perpetua, atque ad dispositionem juris canonici, per quam instantia nunquam perit, ut apud Achill. *d. dec. 5. de præscript. cum concordant. decis. 52. num. 25. & seqq. part. 12. recent. edita in casu de quo sub tit. de dote disc. 22. ubi de præcepto executivo inlaurato post longissimum tempus fere unius sæculi.*

Et in his terminis utriusque limitationis potius, quam in regula verfabamur, ideoque (reflectenda etiam ad solam veritatem) dicta sententia absolutoria improbabilis visa est, quoniam creditor diligens fuerat in obtinendo mandatum executivum contra bona hæreditaria debitoris, super quibus exequi non potuit ex defectu materie, quoniam ea non aderant, unde propterea adire oportuit dictam Congregationem Baronum pro extraordinario beneficio à Bulla Baronum resultantia, atque super hujus beneficii competentia fuerunt moræ, ob impedimenta præstita à Barone possessore castrorum jure proprio, independenter à de-

bitore, negando qualitate baronalem eisdem debitoris juxta deducta *d. disc. 90. sub tit. de Feud.*

Et ulterius docebatur in dicto, quod cæpta esset executio mediante sequestro per dictam Congregationem Baronum apponi solito, unde propterea eadem præscriptio cessat, ut apud Pen. *decis. 145. num. 7. dicta decis. 1. num. 20. part. 7. recent. Carpentoraten. transactionis 27. Januarii 1653. coram Bichio inter suas decis. 544. ideoque duæ intrabant limitationes, quarum una sufficiens videbatur.*

Quo verò ad alterum punctum vulnerationis viæ executivæ resultantis à dicta sententia absolutoria; Diebam scribens pro creditore, quod recepta, & frequens conclusio, quam desuper habemus, tam circa executionem obligationis cameralis, ac alterius processus executivi in prophanis, quam circa executionem litterarum Apostolicarum in spiritalibus, restè procedit, quando sententia percutit ipsos debiti, vel negotii principalis substantiam, cum tunc, excepto casu nullitatis, vel injustitiæ notariæ, quæ nullitatem quoque causat, intret vulneratio sine dolo; Sæcus autem ubi percutit accidentia circa ordinem processus, ac iudicii puta (ex gr.) quia declarat litteras non esse bene justificatas, ideoque executionem non mereri; Sive declarat mandatum esse male relaxatum; Aut instrumentum debiti non esse in forma probanti; Aut personam non esse bene legitimatam, cum similibus; Cum tunc nulla resultet vulneratio juxta receptam distinctionem de qua apud Pen. *disc. 700. num. 4. Coccin. decis. 78. in fin. Buratt. & add. decis. 329. in fin. in Rom. Census 11. Martii 1652. & 4. Februarii 1653. coram Cerro. Comen. Beneficium 12. Maii 1659. coram Priolo, & in aliis; Et consequenter cum in hac facti specie sententia non percuteret negotium principale, neque substantiam crediti, sed solum incompetentiam processus executivi, ita scribendo more advocati dicebam quod verfabamur in secunda parte distinctionis.*

Verum reflectendo ad veritatem, resolutio Rotæ super hoc puncto probabilis visa est, quoniam isto casu appellabilitas non proveniebat à dicta formali vulneratione, sed à diversa ratione æqualitatis in iudicio servandæ, quod scilicet; quemadmodum ipsi actori licitum fuit appellare à dicta sententia absolutoria, ita licitum esse debebat re appellare à sententia revocatoria hujus sententiæ absolutoriæ, quæ cum firmet statum super incompetentia processus executivi, idcirco oportet eam tollere cum tribus conformibus, vel cum re judicata, ut generaliter de quacumque sententia revocatoria, etiam eorum, quæ in processu executivo executionem habuerunt, receptum habemus ut apud Buratt. *decis. 37. in fin. & decis. 100. num. 11. decis. 395. part. 5. recent. add. ad Gregor. decis. 581. num. 10. Gonzal. ad reg. 8. glof. 6. num. 202. & 208. Scacc. de appellat. quest. 17. limit. 9. num. 58. & seqq.*

Alii pro hac parte Scribentes, ut in dicto congressu invocati, admittēbant hujus conclusionis veritatem, credebant autem difficultatem tolli per dictam clausulam communicativam facultatem A. C. per quam majoris partis Curialium opinio est, ut hic effectus resultet quisdam implicitæ circumspeditionis sententiæ, unde propterea integrum remanet iudicium executivum, perinde ac si causa iudici ad quem, commissa esset ex integro; Verum id continet æquivocum, quoniam cum in Curia executivo obligationis cameralis privative pertinet ad A. C. neque Rota in ea se ingerat, hinc proinde, ad effectum, ut causa commissa in Rota, possit ista dictam executionem decernere, communicantur dictæ facultates A. C. quarum vigore ad eam procedit etiam ex integro, suppositis tamen terminis habitibus, quatenus scilicet iudicium non sit vulneratum, sed integrum, non tamen sanat vulnus, ut in specie advertitur apud Coccinum *dicta decis. 78. num. 9. & seqq.* Clarius verò ubi adesset clausula apponi solita, *quatenus de jure &c.* cum tunc esset omnis ambiguitas, an Signatura voluerit committere causam in Rota ex integro cum facultatibus A. C. cum sensu scilicet, ut ita per quamdam magis modestam, ac implicitam circumspeditionem sententiæ, causa censeretur commissa ex integro; Ideoque ista clausula potest esse operativa in casu quo sententia, quamvis tangat substantiam negotii principalis, sit evidenter nulla, vel laboret vicio illius injustitiæ notariæ, quæ æquipollens nullitati, adeo ut sententia habenda sit pro non extante, cum tunc sine dicta clausula, neque possit Rota ex integro dictam executionem decernere; cum ista facultas resultat ab ista clausula, vel ab altera *si quidem exequantur*, ut in sua materia sub tit. de iudicis.

ROMANA LIBERATIONIS A MOLESTIIS PRO DOMITILLA, ET ALIIS CREDITORIBUS, CUM ANTONIO.

Causa pendet in Rota indispesa.

De privilegio debitoris, ne conyeniri possit ultra quam &c. Seu de beneficio deducto ne egeat, competente clericis, an ad instar, competat professoribus militiarum ecclesiasticarum.

SUMMARIUM.

- 1 F Adh series.
2 De obligatione creditoris dandi alimenta debitori in carcere.
3 Etiam iudicis, & quomodo hodie in istis practicetur.
4 Distinguantur puncti cause.
5 An milites Sancti Stephani sint ecclesiastici.
6 Quod in clericis in minoribus desiderantur requisita Concilii Tridentini.
7 Qualis sit habitus militum.
8 De ratione, ob quam etiam dicitur militibus competat hoc beneficium.
9 An milites nostri temporis sint veri milites ad effectum privilegiorum.
10 Pro quibus debitis milites gaudeant beneficio deducto, &c.
11 De exceptione hostica remissio.
12 & 13 De incompetentia benef. cap. Odoardus ratione doli, & qualis doli requiratur.
14 In quo consistat perita iudicium, Consuetudinum, & Advocatarum.
15 Quod aliud sit agere de hoc beneficio ad effectum, ut debitor non possit carcerari, aliud vero ad effectum relinquendi congruan pro alimentis denegandam, si potest debitor aliunde vitium querere.

D I S C. CXVIII.

Postquam Antonius, vere alieno preffus, a creditorum directis, atque a promptis molestiis, a securavit bona per eum possessa, utpote iudiciali auctoritate, iure fideicommissi translata in Mattheum filium legitimum, quamvis adhuc factus non esset ejusdem fideicommissi relictionis casus per dispositionem text. in l. Imperator, ff. ad Trebellian. iuxta seriem, de qua sub tit. de fideicom. disc. 170. Ut personam quoque affecuraret, tanquam miles Sancti Stephani, obtinuit in Tribunali Vicarii, admitti ad beneficium deducto &c. ex dispositione textus in cap. Odoardus de solut. vel extero in l. Miles, ff. de iudic. Unde propterea creditores, appellacione interposita, obtinuerunt causam committi in Rota coram Albergato, dictaque commissione sequuta, habitus fuit Advocatorum congressus ex parte creditorum super causae directione.

In hoc autem congressu, ego eram in sensu, ut prius assumi deberet punctus collusivae, ac indebitae restitutionis fideicommissi ex motivis, de quibus disc. 170. neglecto pro nunc puncto huius beneficii, utpote nihil vel parum proficuo, quoniam nihil intererat obtineri determinationem super eius incompetentia, dum ita debitor nil possidebat, ejusque carceratio creditoribus potius damnosa esse potuisset, ob nimiam (forte perniciosam) aequitatem, cum qua Romana Curia procedit erga debitores carceratos, condemnando creditores ad eis suppeditandum alimenta, & quam aequitatem servandam esse quoque erga Iudeos a creditoribus Christianis, determinavit Rota disc. 269. part. 4. rec. tom. 2. ut advertitur incidenter sub tit. de seruit. disc. 70. occasione agendi de articulo, an Iudaei dicantur cives, atque gaudeant omnibus privilegiis, etiam iis, quae ab aequitate emanant contra Christianos; Quamvis circa hunc punctum alimentorum Urbanus VIII. providerit, ad id obligando eorumdem hebraeorum universitates, ut advertitur sub tit. de usur. disc. 6. Quia tamen alii, qui omnes erant seniores) contrarium visum est, hinc proinde assumpto hoc puncto, in bina disputatione desuper habita, nulla capta tunc resolutio, quae pendet.

In his autem disputationibus, duo fuerunt puncti; Primus scilicet, an dictus professor ecclesiasticae militiae, sub clericorum nomine veniret, atque clericibus privilegiis

gauderet, adeo ut sibi congrueret dispositio dicti text. in cap. Odoardus de solut. & cap. pervenit de fideiussor. Et secundum, an exclusio hoc beneficio, idem effectus resultaret ex dispositione dicti alterius textus in l. miles, ff. de iudic.

Quatenus pertinet ad primum; Quamvis ego scribens more Advocati ad causae opportunitatem, deducere ea, quae deducta habentur sub titulo de Jurisdic. disc. 92. super quaestione, an huius militiae professores dicendi essent persona ecclesiasticae, probando negativam, ibi quoque ex illius casus circumstantiis firmatam; Attamen reflectendo ad veritatem (ut ab initio in dicto congressu motivabam) contrarium verius in Urbe, & Statu Ecclesiastico esse credebam, quoniam ut advertitur eodem disc. 92. de Jurisdic. & alibi, in hac materia vim defertur observantiae, quae in Statu Ecclesiastico; iuxta aliquas declarationes Sacrae Congregationis Immunitatis, istis militibus assistere videtur, ut advertitur etiam sub tit. de Regal. disc. 84.

Deducendam quoque alia motiva, de quibus agitur disc. sequenti, super incompetencia huius beneficii in clericis constituti in minoribus, potissimum vero concurrentibus tribus requisitis praescriptis a Concilio Tridentino sess. 23. de reform. cap. 6. quodque proterea illi milites, iuxta laicorum viventes, ac incidentes in habitu saeculari, in altero ab aliis laicis non dicerent nisi in gestatione signi huius militiae, non deberet esse melloris conditionis, quam clericis in minoribus, quibus huiusmodi militarium professores, qui solemnia vota regularia non emittunt (ut faciunt professores militiae Sancti Joannis Hierosolymitani) improprie assimilantur, & ne sit melioris conditionis exemplum, quam exemplar.

Verum pariter de motivis dubitabam, quoniam ex deductis disc. sequenti, verius est, ut etiam clericis in minoribus istud beneficium competat; Et quoad incertum in habitu, sufficere videtur habitus militaris, eo modo, quo incedunt milites, quando resident in ipso majori Conventu Pisano, sive in trimeribus, vel in expeditione, eorum institutum exercent; Et consequenter, quod exceptio motiva doli, de quo infra, quod omnibus clericis etiam in sacris est commune, nimium dubitandum erat; Porro si ponderata eorumdem Canonum ratione fundata in praedictio, seu dedecore totius ordinis clericalis, ista quoque ratio bene congruere videbatur, pro dedecore, seu praedictio totius ordinis militaris, qui saltem ratione observantiae, & communis opinionis, in hoc Principatu, reputatur vere ecclesiasticus.

Quovero ad alterum punctum beneficii relictionis ex qualitate militari iuxta terminos dicti textus in l. miles, ff. de iudic. inanis labor videbatur de illo agere, quatenus probabilius videretur, ut ex praemis locis esse dicto ratori, ac ampliori beneficio clericali; Et nihilominus pro consueto improbo Juristarum labore, (frequenter citra necessitatem, seu causam puncto) cum copiosissimis allegationibus hinc inde disputata fuit quaestio insinuat sub titulo de testamentis disc. 82. occasione agendi de materia testamenti militaris, & de qua ceteris relatis agunt Aponente de poss. Prerog. tit. de assens. reg. §. 7. num. 41. Christoph. de re milit. tit. 44. & alii relati per Rotam disc. 150. part. 12. recent. an scilicet milites nostri temporis gaudeant, necne, antiquis militum privilegiis, & an eis congruerent ea, quae de militibus Hierosolymitanis, ac aliis sub formalibus obedientia Magni Magistris viventibus, habentur apud Aponente ubi supra; Castagn. hoc tract. de benef. deducto &c. qu. 8. Scannarol. de visitat. carcerat. lib. 3. cap. 6. num. 31.

Verè siquidem iste labor inanis erat, quoniam; Aut huiusmodi militibus iure clericorum censendis, atque ob rationis identitatem, congruatur dictum clericale privilegium, quod resultat a cap. Odoardus, & cap. pervenit. & tunc frustrat de hoc altero privilegio agebatur; Aut verò dictum clericale beneficium non intrabat, adeo ut militare solum competere, & tunc neque istud suffragabatur, quoniam receptum est, ut istud non intrat nisi pro debitis contractis occasione militiae, sive dum sunt in castris, vel in expeditione, non autem pro iis, quae contracta sunt, evagando per mundum, aut pro causa merè privata, seu paganica in privatis domibus, privatorum iure vivendo iuxta gloss. in eadem l. miles, quam sequuntur Alberic. Odoard. Bart. & alii, ut apud Aponente ubi supra num. 42. Castagn. dicto cap. 8. fallent. 1. & 3. Scannarol. dicto lib. 3. §. 7. cap. 6. num. 23. Nisi carceratio pro istis debitis praedictio

C.T. disc. 24. nu. 33. & 34. sub tit. de Dote disc. 59. in finalib. Decisio enunciata in disc. 119. est impressa decis. 207. part. 15. rec.

ROMANA BENEFICII DEDUCTO &c.

SEU CAP. ODOARDUS PRO FRANCISCO CUM PAULO.

Causa disputata in Rota, & resoluta pro Paulo.

De eadem materia beneficii deducto &c. competente clericis ex cap. Odoardus, an locum habeat in debito proveniente ex causa administrationis; Si-ve ubi aliud debitum suspensum dicti valeat; Et an hoc beneficium competat clerico in minoribus, praesertim conjugato; Et quid in debito contracto cum obligatione camerali

SUMMARIUM.

- 1 F Adh series.
2 Resolutio cause.
3 De probabili fundamento resolutionis, & n. 8.
4 De usu togae in Curialibus.
5 Quod non de facili hoc beneficium admitti debeat.
6 De differentia inter nostra tempora, & antiqua in hac materia.
7 In quo solum dictum beneficium debeat praeficiari.
8 De bonis fundamentis resolutionis cause.
9 De aliquo abusu circa decisiones.
10 Quod pro debito ex causa administrationis non competat hoc beneficium.
11 12 13 Revertitur, & quis sit auctor opinionis expenditur dictum Ancharani.
14 Doctor quam opinionem tenere dicatur.
15 De eodem, de quo n. 11. & 12.
16 Quando proprie procedat conclusio, de qua n. 10.
17 De tutela clericis prohibita, quando procedat.
18 Differunt tutores a ministris subordinati.
19 An clerici conjugati gaudeant hoc beneficio.
20 Obligatio cameralis tollit hoc beneficium, & quando competat.
21 Quando dicatur adesse doli, vel culpa, quae hoc beneficium privet.
22 Ad quid considerari debeat an debitum proveniat ab infortunio, vel a culpa.

D I S C. CXIX.

Deputato Francisco procuratore ad exigendum non minus a debitorum, alioque effectus haereditarios N. Ponsionii in Urbe defuncti, ad commodum Pauli pupillij eius haeredis; Cum ex concordati rationum dispositione sequuta cum novo procuratore, remaneret debitor secutorum 1700. circiter, per apocam, consueta obligatione cameralli vallatam, promissit dictam summam solvere intra certum terminum, quo elapso, pulsatus ad solutionem, optulit de beneficio, deducto ne egeat, sibi tanquam clerico conjugato competente, atque sententiam in Tribunali Vicarii desuper reportavit; Introducta verò causa in Rota coram Otralora, datoque dubio, an dictum beneficium competere, sub die 5. Martii 1668. negativa prodiit resolutio, neque (quod sciam) causa ulteriore progressum habuit, forsitan concordia ei finem dedit.

Resolutio mihi licet pro Francisco scribenti, ex facti qualitate, ejusque particularibus circumstantiis, reflectendo ad veritatem, non improbabilis visa est, praesertim ob non bene justificatam paupertatem, ac etiam quia tractabatur de clerico in minoribus conjugato, qui potius saecularis figuram faciebat, potissimè quia ex proprio sensu, ac genio, huiusmodi debitorum consuetudo perpetuo abhorruerit, praesertim verò in Urbe; Vel quia ob usum togae, qui plerisque Curialibus, & professoribus quamvis saecularibus est communis, ex rationibus, de quibus sub tit. de Jurisd. disc. 93. verificari non videtur ratio text. in cap. Odoardus, dedecoris scilicet universioni ordinis resultantis, dum ob clericorum praesentiam in minoribus, nimiam frequentiam, forte usque in abulum, etiam ubique, eadem rati, ubi non agatur de clericis constitutis in conspicua dignitate, urgere non videtur; Ideoque magna differentia est inter hodierna tempora, & illa, in quibus prodiit dicta Decretalis, quando circa manum impositionem, atque cleri-

etiam inferret Principi, vel Ducem militiae, vel milites in occasionibus belli promptos haberet, & sic quando casus contingeret iuxta terminos exceptionis hosticae, de qua Graff. de except. cap. 3.

Unicum igitur motivum, ob quod (etiam in sensu veritatis) in hac facti specie credebam, ut istud beneficium non competere, erat illud doli, non quidem praesumpti, ac resultantis ex eo, quod debita inducitur, & sine iusta causa contracta essent, iuxta aliquorum insipiduras, de quibus disc. sequenti, (super quibus tamen aliqui Scribentes pro hac parte, nimium insisterant) sed ex dolo vero, qui desumi videbatur evidenter ex voluntaria affectata legitimatione filii naturalis, ut ita declararentur fideicommissio subiecta ea bona, quae alias remansissent libera, & creditoribus affecta; Et forte ob aliam collusivam fideicommissi praeventivam restitutionem ex affectato motivo dilapidationis iuxta terminos dicti textus in l. Imperator ff. ad Trebell. cum verè, nec de facto, nec de iure ista termini intrarent praeventivum in praedictum creditorum ex insinuatione dicto disc. 170. de fideicommissis.

Posto etenim dolo vero deducto ex actibus calide, ac studiosè praordinatis ad creditorum exclusionem, ac fraudem, intrat de plano exclusio huius beneficii ex deductis per Castagn. hoc tract. quae §. 10. fallent. 2. n. 1. Belletr. disc. qual. clerical. tit. de clericis debitor. §. 2. num. 4. Scannarol. de §. 9. cap. 3. nu. 15. & 16. ubi exemplificat plures modos, ex quibus doli dolus resultet, ac probetur; Atque tenet semper Rota apud Caputaq. disc. 278. p. 1. & 183. part. 3. apud Royas disc. 457. repetit post Castagn. disc. 12. cum aliis late per Addent. ad disc. 16. num. 36. & seqq. part. 8. rec. & post has disputationes dictum fuit in decisione edita in casu, de quo disc. seq. & patet etiam ex decisionibus Putei expensis in alio discursu post sequentem.

Ad hunc igitur effectum, creditoribus magis proficuum mihi videbatur (ut revera fuisset) supra insinuat meum sensus, primò scilicet insistendi super retractatione eorum, quae super fideicommissio coluvis inter patrem, & filium gellatant, cum ita probatur remaneret doli, quo concurrente omnis dubietas cessabat, sive de uno, sive de altero beneficio ageretur; Et fortius quia, ut supra advertitur, praecipuus punctus erat in bonis, super quibus exequutio fieri posset, non autem in exclusione huius beneficii pro debitoris carceratione, quae creditoribus potius damnosa, quam proficua in Urbe esse solet.

Hinc proinde edocuerunt, quod in proferentibus forum tam in iudicando, quam in consulendo, atque causas defendendo, maior pericia consistat in applicando congruè activa passivis, benigne dirigendo causas, ac deducendo, & eligendo motiva magis proficua, & stringenda, non autem in replendo cum improbo labore inaniter chartas, cum superfluis conclusionibus, & regulis, addicendo super eis etiam notorios copiosas allegationes transcriptas ex reporteriis, sive idem vulgus laudat, & optat, cum eruditum, ac litteratum ritu, istiusque legalis facultatis contemptum.

Ponderabam quoque in idem, quod scilicet parum oportuum erat istam quaestionem assumere, quoniam, aut agitur de hoc beneficio ad effectum, ut eo denegato, debitor possit in carcerem detrueri; Et hoc non expedit creditoribus ut supra, Aut ad effectum, ut ex bonis congrua portio alimentis relinquenda esset; Et hoc de iusticia condicere non debebat, licet male in contrarium servet usus, qui potius abusus nomen mereretur, quoniam praesertim in Urbe, etiam clericis qualificatis, ac nobilibus viri huiusmodi militarium, etiam illius Sancti Joannis Hierosolymitani, circa huius gradus praedictio, promptas habent occasiones familiaritatis Cardinalium, & Magnatum, unde congruum victum parare possunt; Ideoque nulla, nec legalis, nec humana ratio suadet videtur, cur vitam otiosam, atque frequentius vitio famam, creditorum sumptu ducere debeant, quo pro meo iudicio nil absurdius, nihilque detestabilius; Absurdum verò, ac detestabilius est id, quod enunciatur dicto disc. 170. de fideicommissis, circa adeo privilegiata alimenta ipsi sumet, qui debita pulposè, ac luxurianto contraxit &c.

ANNOT. AD DISC. CXVIII. AD DISC. CXXII. inclusivè.

Agitur in his discursibus de beneficio deducto ne egeat &c. super quo nulla suppetit occasio disputandi, & aliqua respectu Clericorum videtur potenter in ann. ad §.